

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Begroting 2015

Registratienummer
14.41202

Datum
12 november 2014

Versie
1.0

Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Leeswijzer	4
1.2 Trends en ontwikkelingen	5
1.3 Samenvatting	7
2. Waterveiligheid	12
2.1 Indicatoren Waterveiligheid	12
2.1.1 Resultaat 1: De primaire waterkeringen	12
2.1.2 Resultaat 2: Onderhoud en medegebruik	14
2.1.3 Resultaat 3: Crisisbeheersing	16
3. Voldoende water	17
3.1 Indicatoren Voldoende water	17
3.1.1 Resultaat 1: Anticiperen op klimaat en ontwikkelingen	18
3.1.2 Resultaat 2: Grondwater	18
3.1.3 Resultaat 3: Zoetwaterverbruik	18
3.1.4 Resultaat 4: Watersysteem	18
3.1.5 Resultaat 5: Plannen en omgeving	20
3.1.6 Resultaat 6: Regionale keringen	21
3.1.7 Resultaat 7: Onderhoud en medegebruik	22
4. Schoon (zoet) water	23
4.1 Indicatoren Schoon (zoet) water	23
4.1.1 Resultaat 1: Waterkwaliteit	23
4.1.2 Resultaat 2: Waterketen	25
5. Veilige (vaar)wegen	29
5.1 Indicatoren Veilige (vaar)wegen	29
5.1.1 Resultaat 1a: Wegbeheer	29
Resultaat 1b: Wegbeheer	29
5.1.2 Resultaat 2: Wegen verkeersveilig	30
5.1.3 Resultaat 3: Vaarwegbeheer	30
6. Bestuur en Organisatie	31
6.1 Indicatoren Bestuur en Organisatie	31
6.1.1 Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur	32
6.1.2 Resultaat 2: Omgevingsgericht en maatschappelijke belangen	32
6.1.3 Resultaat 3: Vooruitstrevende ambtelijke organisatie	34
6.1.4 Resultaat 4: Financieel beleid (normen en uitgangspunten)	36

7.	Weerstandsvermogen en risico's	41
8.	Waterschapsbelasting	47
9.	Incidentele baten en lasten 2015	50
10.	Kostentoerekening	51
11.	Egalisatiereserves en voorzieningen	53
12.	Financiering	56
13.	Verbonden Partijen	59
14.	EMU-saldo	64
15.	Exploitatie	65
16.	Overige paragrafen	69
16.1	Belastingprofielen	69
16.2	Personeelslasten en formatie	70
16.3	Recapitulatie programma-investeringen	70
16.4	Recapitulatie beheerinvesteringen	72
16.5	Vaste activa	73
16.6	Schulden	74
16.7	Afkorting	75

1. Inleiding

De overstromingen in Groot-Brittannië (begin 2014) en de vele regenval in Noord-Holland (in juli en augustus 2014) laten eens te meer zien hoe belangrijk waterschapstaken zijn. Ons werk is nooit af en vraagt permanente inzet. Wij presenteren in deze begroting de inzet en de bijbehorende begrote kosten voor 2015. Deze inzet is erop gericht prestaties te leveren die bijdragen aan maatschappelijke effecten voor inwoners in ons beheersgebied.

Onze sturingsfilosofie is doorvertaald in deze begroting. Dit betekent dat we effectgericht sturen. Hiermee wordt de lijn van het Meerjarenplan 2015-2018 (MJP) doorgetrokken. Deze manier van sturen is nodig om invulling te geven aan 'meer met minder doen'. 'Meer' doordat wij er taken bijkrijgen, onze omgeving meer vraagt en de klimatologische (en geologische) ontwikkelingen extra inspanning vragen. 'Minder' doordat inkomsten (subsidies en bijdragen partners) teruglopen en wij de belasting voor onze inwoners niet onevenredig willen laten stijgen. Hierbij past een effectsturing beter dan een normsturing. Verder sluit de begroting aan op de Deltavisie en het Waterbeheersplan 2010-2015 (WBP4).

De begroting is opgebouwd rondom de maatschappelijke effecten: Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon (zoet) water, Veilige (vaar)wegen en Bestuur en Organisatie. Voor elk van deze effecten zijn resultaten benoemd die moeten worden behaald. Bij elk van deze resultaten zijn prestaties opgenomen die moeten worden geleverd.

Verder gaan we in op onze financiële positie, de bedrijfsvoering en de beheersing van onze risico's.

1.1 Leeswijzer

De begroting is ingedeeld in drieën: de inleiding inclusief leeswijzer, trends en ontwikkelingen en samenvatting (hoofdstuk 1), de effecten (hoofdstukken 2 tot en met 6) en tot slot de al dan niet verplichte begrotingsonderwerpen (hoofdstukken 7 tot en met 16).

De hoofdstukken 3 tot en met 7 over de effecten hebben een vaste indeling:

- eerst een korte inleiding en een tabel waarin het effect, de resultaten en prestaties worden samengevat;
- vervolgens werken we per effect de resultaten en prestaties uit. Met andere woorden wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2015;
- tot slot presenteren we per effect wat de kosten en opbrengsten zijn.

De kosten worden gepresenteerd in tabellen. Ter vergelijking zijn in deze tabellen de bedragen van begroting 2014 en jaarrekening 2013 opgenomen. Er kunnen tussen de tabellen afrondingsverschillen zitten (deze zijn maximaal € 0,1 miljoen).

Hoofdstuk 6 Bestuur en Organisatie bevat informatie over onze bedrijfsvoering, de uitgangspunten en normen die ten grondslag liggen aan deze begroting. Hiermee voldoen we aan het Waterschapsbesluit. De hoofdstukken 7 tot en met 16 bevatten de overige, al dan niet verplichte, begrotingsonderwerpen zoals risico's, waterschapsbelasting en de onderdelen van de financiële begroting.

1.2 Trends en ontwikkelingen

Ontwikkelingen in de wereld om ons heen hebben gevolgen voor de manier waarop we ons werk doen. In deze paragraaf gaan wij kort in op de meeste prominente trends en ontwikkelingen.

Omgeving

Met het opstellen van de Deltavisie zijn we heel bewust de dialoog aangegaan met onze omgeving. De wijze waarop we het Waterprogramma vormgeven, samen met onze strategische partners, is hierin een volgende stap. We willen en kunnen niet langer alleen bepalen hoe we onze taken uitvoeren in de toekomst. We zoeken bewust het samenspel tussen bestuur, ambtelijke organisatie en onze partners in het gebied.

De burgers accepteren steeds minder onverwachte gebeurtenissen en de tolerantie voor (water-) overlast neemt af. Tegelijkertijd sturen we in onze taakuitvoering op een scherpere risicobenadering om ons werk betaalbaar te houden. Dat vraagt om heldere en duidelijke communicatie over wat we doen en welke keuzes we daarin maken (welke risico's zijn aanvaardbaar en welke niet).

Klimaatverandering

De klimaatverandering speelt een steeds grotere rol in onze taken en de invloed van Europa neemt toe, onder andere via de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Richtlijn Overstromingsrisico's.

Extra taken

De afgelopen jaren hebben de waterschappen er steeds meer taken bij gekregen. Denk hierbij aan het HWBP-2 en HWBP (Hoogwaterbeschermingsprogramma), muskusrattenbestrijding en grondwaterbeheer. Nu zien we, mede ingegeven door de huidige laagconjunctuur, een extra uitdaging op ons afkomen doordat deze taken vaak met minder geld of onder een strenger subsidieregime worden overgedragen. Verder vraagt dit van ons dat wij inzetten op het voeren van gesprekken en onderhandelingen, waarbij we in de juiste gremia ons belang moeten laten horen en behartigen. Wij hebben hier rekening mee gehouden in deze begroting (inzetten van uren).

Omgevingswet

De wetgeving op het gebied van ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water is te ingewikkeld en versnipperd. Het kabinet wil het omgevingsrecht vereenvoudigen en bundelen in één Omgevingswet. Deze wet vervangt diverse wetten, waaronder de Waterwet en de Wet herverdeling wegenbeheer. De waterschappen zijn via de Unie van Waterschappen betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe wet. De parlementaire behandeling vindt na de zomer van 2014 plaats. Met andere woorden, de discussie over de Omgevingswet is nog niet afgerond en derhalve zijn we bij deze begroting uitgegaan van de huidige wetgeving.

Conjunctuur

Door de recessie van de afgelopen jaren en het langzame bescheiden herstel zien we nog steeds een toename in het aantal kwijtscheldingen en oninbare vorderingen.

Om nu en in de toekomst een gezonde financiële huishouding in stand te houden hebben we een maximum aan onze schuldontwikkeling gesteld. Dit houdt in dat we het effect centraal stellen en strak sturen op de beheersing van kosten. Daarbij monitoren we de risico's en nemen waar mogelijk beheersmaatregelen.

Marktwerking

De huidige markt zorgt voor relatief lage (aanbestedings)prijzen en dus voor ons lage kosten, waarvan we incidenteel en op bepaalde terreinen de vruchten kunnen plukken. Het effect van de lagere marktrente is meegenomen, maar omdat wij bij onze leningenportefeuille leningen aantrekken met een rentevaste periode voor meerdere jaren, is het effect van de lage rente op

leningenportefeuille voor 2015 beperkt. Voor geld dat we via rekeningcourant (kort lopend) aantrekken verwachten we mogelijk een licht voordeel ten opzichte van het MJP. Wij begroten realistisch op basis van langjarige inzichten om zo incidentele invloeden te beperken.

Cao-onderhandelingen

Op dit moment lopen de cao-onderhandelingen. Het is in waterschapsland gebruikelijk geen aannames te doen over de mogelijke uitkomst en financiële consequenties daarvan. In deze begroting is dan ook geen rekening gehouden met de financiële consequenties, die mogelijk voortvloeien uit een nieuwe cao.

Uitvoering van onze taken

Om ons werk zo efficiënt, effectief en duurzaam mogelijk uit te voeren, laten we ons in onze keuzes leiden door vier invalshoeken.

- Effectsturing: we zetten het effect, dat wat willen we bereiken, voorop. Per effect kijken we hoe we dit het beste kunnen bereiken en wie of wat we daarvoor nodig hebben.
- Innovatie: we onderzoeken hoe en waar we ons werk doelmatiger kunnen uitvoeren. Innovatie speelt hierbij een grote rol, we gaan op zoek naar 'andere oplossingen'. Dit kunnen technische innovaties zijn, innovatieve contractvormen, innovaties op het grensvlak van taken, maar ook verbeteringen in onze lopende processen en hoe we met elkaar samenwerken (sociale innovatie).
- Communicatie: we zijn transparant over wat we doen en welke keuzes we daarin maken. We gaan in gesprek met onze omgeving over onze dilemma's. We luisteren goed naar de signalen van buiten en geven die een plek in de uitvoering van onze taken.
- Positionering: we zijn een samenwerkende overheid, met de Deltavisie hebben we een regionale visie ontwikkeld op het waterbeheer van de toekomst en hebben we in overleg met een aantal betrokken gemeenten een regionale reactie op de Deltabeslissingen geformuleerd. We blijven ook in de toekomst de samenwerking zoeken. Tegelijkertijd zetten we onze kennis en kunde in op strategische dossiers, niet alleen voor onze organisatie, maar voor de gehele watersector.

Naast deze invalshoeken hebben we drie kernwaarden op basis waarvan wij ons handelen vormgeven: betrouwbaar, betrokken en vooruitstrevend.

Afwijkingen ten opzichte van Meerjarenplan 2015-2018 (MJP)

Er zijn geen grote afwijkingen in (financiële) uitgangspunten en grondslag zoals deze voor de vorige begroting en het MJP 2015-2018 zijn geformuleerd. De begroting 2015 is een uitwerking van de eerste jaarschijf van het Meerjarenplan 2015-2018. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- een toename van de dotatie aan de bestemmingsreserves van € 6,7 miljoen naar € 8,4 miljoen;
- een stijging van de post onvoorzien van € 2,0 miljoen naar € 2,8 miljoen;
- een daling van de omslagrente van 3,5% naar 2,8%.

De redenen hiervoor zijn incidentele opbrengsten die nog niet bekend waren ten tijde van het opstellen van het MJP, onzekerheid in de belastingopbrengsten en een daling van de rente op kortlopende leningen (op langlopende leningen is het effect kleiner omdat we een samengestelde portefeuille hebben met verschillende looptijden, leenbedragen en rentepercentages). De daling van de rente is sterker dan bij het opstellen van het MJP aangenomen. We hebben de omslagrente, in deze begroting ten opzichte van het MJP, naar beneden bijgesteld (van 3,5% naar 2,8%).

Ten tijde van het opstellen van de begroting 2015 was de begrotingswijziging 2014 nog niet vastgesteld door het bestuur. Voor de vergelijkende cijfers zijn de bedragen van de primitieve begroting 2014 gehanteerd.

1.3 Samenvatting

Onder het huidige kabinet verschuiven taken van centrale naar decentrale overheden. Dat raakt ons zowel direct als indirect. Direct doordat wij de kosten van deze extra taken op ons moeten nemen. Indirect doordat onze partners (met name de gemeenten) eveneens extra taken krijgen waardoor ze noodgedwongen keuzes moeten maken. We zien verder dat er minder draagkracht en draagvlak is voor de kosten van onze inspanningen. Weliswaar zijn er de eerste tekenen van economisch herstel maar dit herstel is broos en zeker nog niet voelbaar voor iedereen. Dit betekent dat we ondanks de extra taken de lastenstijging voor onze inwoners en bedrijven zoveel mogelijk moeten beperken. Samenvattend spreken we over: 'meer met minder doen'.

Als organisatie maken we stappen met innovatieve oplossingen en het pakken van kansen. Zo weten we onze beheertaken door middel van inventieve contractvormen goed in de markt weg te zetten. Daarnaast ontstaat door het effectgericht sturen een scherpe afweging tussen nut en noodzaak, te meer omdat we steeds beter onze omgeving weten te betrekken bij deze afwegingen. We willen en kunnen niet langer alleen bepalen hoe we onze taken uitvoeren. We zoeken bewust het samenspel tussen bestuur, ambtelijke organisatie en onze partners in het gebied. Een mooi voorbeeld hiervan is het nieuwe Waterprogramma dat we met onze partners gestalte hebben gegeven. Ondanks de toename in taken, weten we de organisatiekosten te drukken. We reduceren de formatie. In totaal besparen we € 4,9 miljoen op de personeelskosten.

Op financieel gebied willen we om onze schuldenlast niet verder laten stijgen door zo min mogelijk lasten naar de toekomst te verschuiven. Dit betekent dat minder kosten worden geactiveerd (deels in de toekomst betalen) en meer kosten in de exploitatie worden genomen (direct betaald). Hiervoor storten we geld in onze bestemmingsreserves. Daarnaast moeten we geld in onze bestemmingsreserves storten omdat deze een negatief saldo hebben. Deze reserves moeten meerjarig in evenwicht zijn.

We blijven ons inzetten op het genereren van alternatieve geldstromen. Hieronder volgt een samenvatting per effect.

Waterveiligheid

Op het gebied van de waterveiligheid is veel veranderd in de wijze waarop het Rijk en de waterschappen samenwerken. Zo maken we op landelijk niveau veel meer gebruik van elkaars kennis en ervaring. Wij leveren nationaal een belangrijke bijdrage in het tot stand komen van nieuwe normen voor de primaire waterkeringen. In dit jaar ligt het accent op de financiële afronding van de versterking Wieringermeerdijk en de Zwakke Schakels langs de kust, de planprocedures van Texel en de Markermeerdijken, de aanbesteding van Texel en de Markermeerdijken en de realisatie Koegraszeedijk.

Het komende jaar gaat veel energie zitten in het bijdragen aan het vertalen van de nieuwe normen in een nieuw toets- en ontwerpinstrumentarium door het rijk en in het voldoen aan de zorgplicht als beheerder van de waterkering. Ook gaan we onverkort verder met de uitvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2). Met de omgeving en partners zetten we in op innovatieve oplossingen zoals de aanbesteding van een alliantie voor de Markermeerdijken en een 'zandige aanpak' bij de Prins Hendrikpolderdijk op Texel.

We werken verder aan crisisbeheersing langs drie hoofdsporen: professionalisering van de eigen organisatie, het op orde brengen van ons kennis- en informatieniveau ten behoeve van crisisbeheersing en het versterken van de samenwerking met de ketenpartners.

Effect (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2013¹	Begroting 2014	Begroting 2015
Waterveiligheid	12,9	15,8	19,5

De stijging tussen de begroting 2014 en 2015 wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere solidariteitsbijdrage HWBP in 2015. In 2013 was deze bijdrage € 5,4 miljoen, in 2014 € 8,7 miljoen en in 2015 € 11,7 miljoen.

Voldoende water

Door aan- en afvoer, bergen en vasthouden van water wordt het waterpeil gereguleerd. De regionale (boezem-)kades beschermen het gebied tegen wateroverlast. Klimaatverandering zet het huidige beheer onder druk. Samen met onze partners anticiperen we op de klimaatveranderingen en maatschappelijke ontwikkelingen. De kaders voor het beleid voor de planperiode 2016-2021 zijn vastgelegd in ons 'Waterprogramma' (voorheen Waterbeheersplan 5), dat begin 2015 ter visie wordt gelegd.

Zonder goed waterbeheer zou bijna ons hele gebied onder water staan. We bouwen, beheren en onderhouden infrastructuur die nodig is om het water vast te houden, te bergen en aan- en af te voeren. In 2015 werken we aan de bouw van het gemaal Schardam. Om dit zo goed mogelijk en efficiënt mogelijk te doen passen we het principe van assetmanagement toe. Belangrijke werkzaamheden zijn: baggeren, onderhouden van watergangen, het afronden van de verbeteringen aan de boezemkades (VBK-1) en het dit jaar op orde brengen van de waterhuishouding in tien polders.

We dringen het gebruik van oppervlaktewater terug, we zetten nieuwe bronnen in en we stellen de huidige zoetwaterbron IJsselmeer/Markermeer veilig. Deze aanpak draagt bij aan een optimale waterverdeling in ons gebied.

Effect (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Voldoende water	65,4	66,6	67,4

Schoon (zoet) water

Ons oppervlaktewater moet schoon zijn. Instrumenten om dit te bereiken, zijn een vergunningen- en handhavingssysteem voor lozingen en een goed werkende afvalwaterketen.

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is erop gericht om uiterlijk in 2027 een goede waterkwaliteit en een goede ecologische toestand van het watersysteem te bereiken. Dit leidt tot een gezond en betrouwbaar watersysteem met voldoende veerkracht om (plaatselijke) verstoringen op te vangen. Daarvoor doen we onderzoek naar emissiereductie, richten we oevernatuurvriendelijk in, schakelen we om naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud, monitoren we de effecten en verbeteren we, daar waar mogelijk, de zwemwaterkwaliteit.

We streven naar een duurzame benadering van de afvalwaterketen, die als één geheel wordt beheerd. We realiseren daarmee de doelmatigheid in lijn met het Bestuursakkoord Water. Hiervoor is een intensieve samenwerking met onze partners in de keten noodzakelijk, evenals een transitie van 'afvalstofdenken' naar 'grondstofdenken'. Het vraagstuk rond de medicijnresten, microplastics en hormoonstoffen in de afvalwaterketen komt landelijk meer op de agenda. Wij starten samen met onze partners diverse onderzoeken naar dit vraagstuk.

¹ Jaarrekening 2013 en begroting 2014 zijn aangepast aan de indeling van de begroting 2015.

Conform de waterkwaliteitsdoelstellingen van de KRW verlenen we op maatschappelijk verantwoorde wijze vergunningen, en handhaven we de naleving van wet- en regelgeving en vigerend beleid.

Effect <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Schoon (zoet) water	72,8	74,2	69,3

Veilige (vaar)wegen

Het Rijk heeft in 2013 besloten geen evaluatie van de Wet herverdeling wegenbeheer uit te voeren. Eind 2014 hebben wij daarom een integrale visie op de wegentaak geformuleerd. We zijn van mening dat de wegentaak geen kerntaak van een waterschap is.

We onderzoeken in welke mate gedifferentieerd kan worden in het kwaliteitsniveau van de wegen in relatie tot de functie van de weg. Tot die tijd handhaven we het huidige niveau van onderhoud (vastgesteld medio april 2014).

We zetten de gesprekken met gemeenten voort in het kader van overdracht van nautisch beheer. Wij vinden vaarwegen net als de wegentaak geen kerntaak voor het hoogheemraadschap.

Effect <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Veilige (vaar)wegen	19,5	19,6	19,1

Bestuur en Organisatie

Het effect 'Bestuur en Organisatie' gaat in op de wijze waarop we onze doelen willen bereiken en onze taken uitvoeren. Dat willen wij op een maatschappelijk verantwoorde wijze. De ambitie is om voorop te lopen in waterschapsland. In dit effect zijn prestaties opgenomen over de manier waarop wij willen omgaan met burgers en belanghebbenden, een democratisch bestuur, de omgeving, het milieu en medewerkers. Daarbij hoort ook het verstandig omgaan met financiën, vanuit het belang van onze belastingbetalers. Respect voor de positie en belangen van onze omgeving is daarbij het uitgangspunt. Bij een Maatschappelijk verantwoorde overheid hoort de bereidheid transparant verantwoording af te leggen over alles wat we doen.

Effect <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Bestuur en Organisatie (exclusief belastingopbrengsten en dotaties en onttrekkingen bestemmingsreserves)	30,0	31,9	29,4

In het effect Bestuur en Organisatie worden kosten begroot van:

Bestuur en externe communicatie: € 5,7 miljoen (waarvan € 1,4 miljoen voor de verkiezingen).

De kosten van het heffen en invorderen van belastingen: € 7,6 miljoen.

Organisatie en bedrijfsondersteuning: € 18,9 miljoen.

Onvoorzien op dit effect: € 0,9 miljoen.

Kengetallen

Hieronder worden de belangrijkste kentallen kort samengevat en toegelicht.

Samenvatting netto kosten per effect

<i>(bedragen x 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Waterveiligheid	12,9	15,8	19,5
Voldoende water	65,4	66,6	67,4
Schoon (zoet)water	72,8	74,2	69,3
Veilige (vaar)wegen	19,5	19,6	19,1
Bestuur en Organisatie	30,0	31,9	29,4
Subtotaal	200,6	208,1	204,7
Dotaties en onttrekkingen bestemmingsreserves	-3,7	-1,3	8,2
Waterschapsbelastingen	-197,3	-206,8	-212,9
Eindtotaal	-0,4	0,0	0,0

Belastingen

Onze inkomsten bestaan hoofdzakelijk uit belastingopbrengsten. De belastingen bepalen we voor de taken Watersysteembeheer, Zuiveringsbeheer en Wegenbeheer. In onderstaande tabel zijn de netto-belastingopbrengsten per taak weergegeven. Voor dit jaar gaan we uit van een gemiddelde stijging van de belastingopbrengst van 3%.

Netto-belastingopbrengsten per taak

Taak <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Watersysteem	114,7	116,1	120,3
Zuiveringen	69,1	77,0	78,3
Wegen	13,5	13,7	14,2
Totaal	197,3	206,8	212,9

Jaarresultaat

Bij de bepaling van het jaarresultaat maken we onderscheid tussen het resultaat vóór onttrekking en ná onttrekking uit de reserves. Bij een sluitende begroting is het jaarresultaat nul. In onderstaande tabel zijn de begrote jaarresultaten weergegeven. Voor 2013 betreft het de cijfers uit de jaarrekening.

Jaarresultaat <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Kosten	249,7	253,2	248,8
Opbrengsten	-43,1	-39,2	-38,6
Exploitatie	206,6	214,0	210,3
Toevoeging reserves	3,4	0,0	8,4
Onttrekking reserves	-13,1	-7,2	-5,8
Belastingen	-197,3	-206,8	-212,9
Resultaat	-0,4	0,0	0,0

Ontwikkeling van de schuldenpositie

Onderstaande tabel geeft het verloop van de schuldenpositie weer tijdens de planperiode van het MJP 2015-2018 en geeft een doorkijk naar 2030. De jaarschijf 2015 is hierbij gebaseerd op deze begroting. Ten opzichte van het MJP 2014-2017 laat de omvang van de schuldenpositie een sterkere daling zien. Dit is het effect van de bezuiniging bij het MJP 2015-2018 (bijvoorbeeld op bagger, VBK en reductie van de formatie).

Omvang schuldenpositie

	2015	2016	2017	2018	2020	2030
Omvang schuld (bedragen x € 1 miljoen)	583	585	578	566	568	387
Verhouding kapitaallasten/totale lasten	24%	24%	23%	23%	24%	20%
Verhouding omvang schuld/belastingopbrengst	2,71	2,61	2,50	2,36	2,19	1,26

De verhouding *kapitaallasten / totale lasten* uit de begroting laat in 2020 een piek zien. In de jaren 2017 en 2018 daalt deze ratio. De daling wordt veroorzaakt doordat de totale lasten stijgen. In die jaren worden immers VBK2, persleidingen & rioolgemalen en poldergemalen in de exploitatiebegroting begroot.

In die jaren staan tevens relatief weinig investeringen op het programma. Vanaf 2019 wordt verwacht dat er meer wordt geïnvesteerd dan de jaren daarvoor. Modelmatig werkt dat direct door in de berekening van de kapitaallasten. In de jaren daarna nemen de kapitaallasten af door het begroten van de eerder genoemde werkzaamheden in de exploitatiebegroting. De totale lasten schommelen (modelmatig) na 2020 niet meer. De verhouding *kapitaallasten / totale lasten* neemt daardoor af.

2. Waterveiligheid

Op het gebied van de waterveiligheid is de laatste jaren veel veranderd in de wijze waarop het Rijk en de waterschappen samenwerken. Er is sprake van intensieve samenwerking vanuit het besef dat onze taken in elkaars verlengde liggen. Het hoogheemraadschap levert een belangrijke bijdrage aan het tot stand komen van nieuwe normen voor de primaire kering. In het verbeteren van de primaire keringen komt het samen optrekken ook tot uitdrukking in de solidariteitsbijdrage voor het financieren van de programma's (HWBP2 en HWBP). Voor ons geldt dat de solidariteitsbijdrage de komende jaren rond de € 12 miljoen per jaar bedraagt. De komende periode gaat veel energie zitten in bijdragen aan het vertalen van de nieuwe normen in het toets- en ontwerpinstrumentarium door het Rijk en het voldoen aan de zorgplicht als beheerder van de keringen.

2.1 Indicatoren Waterveiligheid

Effect		Resultaten	Prestaties
Waterveiligheid	1	De primaire waterkeringen voldoen aan de legger en de norm.	In 2021 voldoen de primaire keringen aan de veiligheidsnormen gekoppeld aan de eerste en tweede toetsing (programma HWBP-2: 100% uitgaven = 100% inkomsten)
			In 2030 voldoen de primaire keringen aan de veiligheidsnormen gekoppeld aan de derde toetsing (programma HWBP: 100% uitgaven = 90% inkomsten)
			Bij de oplevering van het toetsresultaat uit de Landelijke Rapportage Toetsing 4 (LRT4) in 2023 is ons percentage 'Nader Onderzoek' kleiner dan 2,5%
			Actieve innovatie door interne en externe samenwerking: experimenten om meer kennis te vergaren en innovaties om nieuwe wegen in te slaan.
			De beleidsontwikkeling van Rijk en provincie is binnen drie jaar verwerkt in eigen beleid en instrumentarium
	2	In 2018 hebben we doorlopend inzicht in de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal waterkeringen.	De keringen en kunstwerken zijn onderhouden conform de keur, de legger en het beleid
			Het medegebruik van de waterkering is in overeenstemming met het beleid
			Er is juist, volledig en tijdig verantwoording afgelegd aan bestuur en toezichthouder over zorg, prestatie, kosten en risico's
	3	Onze crisisorganisatie zet zich in op het voorkomen van noodsituaties en het beperken van de gevolgen mocht zich een crisis voordoen.	HHNK heeft in 2017 een op de toekomst gerichte crisisbeheersingsorganisatie

Programma HWBP

2.1.1 Resultaat 1: De primaire waterkeringen

De primaire waterkeringen voldoen aan de legger en de norm.

In 2021 voldoen de primaire keringen aan de veiligheidsnormen gekoppeld aan de eerste en tweede toetsing (programma HWBP-2: 100% uitgaven = 100% inkomsten)

Wij voeren de versterkingswerken aan de primaire waterkeringen uit. Dit doen we volgens de tussen het Rijk en waterschappen wederzijds afgestemde project-informatiebladen (PIB's²) en bestuurlijk geaccordeerd door de waterschappen, zodat de veiligheid van deze waterkeringen op orde is. We versterken de primaire waterkeringen langs de kust van de Noordzee, de Waddenzee, het IJsselmeer en het Markermeer.

In 2015 ligt het accent op de financiële afronding van de versterking van de Wieringermeerdijk (16,9 km), de Zwakke Schakels langs de kust (13,3 km), de planprocedures van Texel en de Markermeerdijken, de aanbesteding van Texel en de Markermeerdijken en de realisatie van de Koegraszeedijk (0,8 km).

De proeven over de sterkte van de veenbodem bevestigen dat het veen op de proeflocatie sterker is dan tot nu toe aangenomen. Het toepasbaar maken van de onderzoeksresultaten is ondergebracht in het project Dijken op Veen 2 dat begin 2015 afgerond wordt. De resultaten zien er veelbelovend uit en worden na accordering door het ENW gebruikt voor de dijkversterking Markermeerdijk Hoorn-Amsterdam.

De solidariteitsbijdrage storten wij op de zogenaamde 'Dijkrekening' van het ministerie van Financiën. Hieruit worden grote dijkversterkingsprogramma's, zoals HWBP-2 en HWBP gefinancierd. Onze jaarlijkse bijdrage (€ 11,7 miljoen) is opgenomen in de exploitatiebegroting. Afgezien van de solidariteitsbijdrage en de rentekosten, zijn de kosten van HWBP-2 100% subsidiabel.

In 2030 voldoen de primaire keringen aan de veiligheidsnormen gekoppeld aan de derde toetsing (programma HWBP: 100% uitgaven = 90% inkomsten)

Het HWBP is de leidraad voor de waterkeringen die zijn afgekeurd in de derde en de verlengde derde toetsronde.

In 2014 zijn we gestart met de voorbereiding van zeven HWBP-projecten. Voor 2015 betekent dit dat de projecten Noordzeekanaal en Categorie C-kering Wieringermeer en de Wieringer zeewering in een pre-verkenningfase zijn tot en met 2017. Verder zijn er in verschillende projectfasen vier zogenaamde koppelstukprojecten, die HWBP-dijkvakken integreren in de al lopende HWBP-2-projecten Texel, Koegraszeedijk en Markermeerdijken.

De HWBP-projecten komen voor 90% subsidie in aanmerking. Naast de solidariteitsbijdrage is 10% van de uitgaven voor onze rekening. Deze 10% wordt geactiveerd. Ook legt de subsidieverstrekker de risico's steeds meer bij ons. Risicomanagement en contractbeheersing worden binnen het HWBP steeds belangrijker.

Bij de oplevering van het toetsresultaat uit de Landelijke Rapportage Toetsing 4 (LRT4) in 2023 is ons percentage 'Nader Onderzoek' kleiner dan 2,5% (gebaseerd op de vigerende normen).

We stellen een plan van aanpak vast voor de voorbereidingsperiode tot 1 januari 2017 met onderdelen: verkenning, dataverzameling, opleiding, proeftoets en benadering nieuwe normering.

Actieve innovatie door interne en externe samenwerking.

In 2015 ontwikkelen we beleid voor medegebruik van de zandige kust om naast waterveiligheid ook recreatieve- en natuurwaarden te verhogen. Hierbij maken we gebruik van de bijdragen aan kustverbetering die voortkomen uit het vierjarige landelijke suppletieprogramma van het Rijk, de

² PIB bevat scope, tijd, geld, risico's en beheersmaatregelen van een project

bouwstenen uit het Waterprogramma en de resultaten van de monitoring van de kust en de in 2014 afgeronde pilot bij Castricum met aaneengesloten strandpaviljoens.

Als toekomstig beheerder van de Omringkade Marken dragen we bij aan de uitwerking van meerlaagsveiligheid (in *Laag 1* blijven sterke waterkeringen bepalend voor de waterveiligheid, in *Laag 2* gaat het om duurzame, waterrobuuste ruimtelijke inrichting, in *Laag 3* gaat het om rampenbeheersing) in de landelijke pilot voor Marken.

De beleidsontwikkeling van Rijk en provincie is binnen drie jaar verwerkt in eigen beleid en instrumentarium.

We werken de bouwstenen van het Waterprogramma integraal uit vanuit de deltabeslissing Waterveiligheid, herziening Beleidslijn kust 2014, het provinciaal Waterplan 2016-2021 en de autonome maatschappelijke ontwikkelingen die van betekenis zijn voor de waterveiligheid.

De deltabeslissing Waterveiligheid in 2014 bepaalt de nieuwe normering. In 2015 vindt de uitwerking voor ons beheergebied naar tactisch en operationeel werk plaats. De bouwsteen op vitale en kwetsbare infrastructuur van het Waterprogramma vertalen we naar een beleidsuitwerking. De landelijke uitwerking van de toekomst van de C-kering (niet direct buitenwater-kerend) langs Noordzeekanaal en binnenzijde Wieringermeer wordt in 2015 verwacht; dit kan gevolgen hebben voor de typering van deze primaire waterkeringen.

Programma-investeringen resultaat 1: de primaire waterkeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening	Begroting	
		2013	2014	2015
Primaire keringen op orde	Uitgaven	36,0	81,7	42,2
	Inkomsten	-32,8	-81,7	-40,9
	Totaal	3,2	-	1,3

In bovenstaande tabel is een daling van het investeringsvolume te zien. Dit wordt veroorzaakt door het HWBP-2: het project Zwakke Schakels zorgde in de begroting 2014 voor een piek in het investeringsvolume.

2.1.2 Resultaat 2: Onderhoud en medegebruik

In 2018 hebben we doorlopend inzicht in de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal waterkeringen

De keringen en kunstwerken zijn onderhouden conform de keur, de legger en het beleid

We schakelen over naar assetmanagement bij het beheer en onderhoud van waterkeringen en waterkerende kunstwerken. Op basis van een afweging tussen kwaliteit, kwetsbaarheid, risico's en kosten worden onderhoudsconcepten gekozen die op termijn efficiënter zijn. In 2015 wordt het inspecteren van waterkeringen verder geïntensiveerd ten behoeve van inzicht in de staat van onderhoud.

De zandige kust wordt conform de landelijke 'Handreiking dynamisch kustbeheer' onderhouden. We plaatsen stuifschermen, duinvoetafrasteringen en we planten helm.

Het resultaat is dat onze zandige kust continu voldoet aan het gekozen beheertype van het dynamische kustbeheer, conform de nota Waterkeringen 2012-2017.

De geconstateerde schades op dijken herstellen we jaarlijks op basis van landelijke urgentieclassificatie. Met deze manier van werken voldoet in 2020, 75% van de primaire waterkeringen aan de kwaliteitsklasse 'redelijk' conform de landelijke standaard. Eind 2015 beschikken we over een ingericht en operationeel onderhoudsbeheersysteem waterkeringen, zijn de

werkprocessen ingericht en werken we volgens de kaders van het in 2014 opgestelde instandhoudingsplan primaire waterkeringen.

In 2020 voldoet 90% van de elementen van de waterkerende kunstwerken aan conditiescore 3 van de landelijke Nederlandse norm (NEN 2767-4). Daarvoor professionaliseren we in 2015 ons beheersysteem kunstwerken, passen we de werkprocessen aan en kennen we de staat van onderhoud van al onze objecten. Regulier onderhoud wordt uitgevoerd door marktpartijen, waarbij de Zeesluis Edam en de Grote Sluis Zaandam gepland zijn voor groot onderhoud.

Het medegebruik van de waterkering is in overeenstemming met het beleid

In overleg met belanghebbenden beheren en onderhouden we de dijken en zandige kust vanuit veiligheid en maatschappelijke behoeften conform de Beleidsnota Waterkeringen 2012-2017 en de Deltavisie. Bij de afwegingen, voor toestemming van medegebruik, is het effect van de voorgenomen handeling belangrijker dan de norm.

Er is juist, volledig en tijdig verantwoording afgelegd aan bestuur en toezichthouder over zorgplicht, prestatie, kosten en risico's

We leveren een technisch beheerregister op dat voldoet aan de afspraken die zijn gemaakt met de toezichthouder (provincie Noord-Holland). Daarnaast is 70% van onze basisinformatie, de minimale dataset, op orde.

Wij vertalen de nul-situatie, die aan ons is opgelegd door het Rijk in het kader van zorgplicht, naar concrete acties.

Exploitatielasten resultaat 1 en 2: Beheer van de waterkeringen

Exploitatielasten		Jaarrekening	Begroting	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2013	2014	2015
Beheer van de waterkeringen	Externe kosten (exclusief bijdrage aan HWBP)	1,9	3,0	2,9
	Solidariteitsbijdrage HWBP	5,4	8,7	11,7
	Externe opbrengsten	-1,4	-1,1	-2,3
	Kapitaallasten	5,0	2,2	3,6
	Interne kosten	3,8	4,3	4,0
	Interne opbrengsten	-0,4	-0,3	-0,2
	Onvoorzien	0,0	0,1	0,0
	Totaal excl. reserves	14,3	16,9	19,7
	Reserves	-1,8	-1,6	-1,4
Totaal incl. reserves	12,5	15,3	18,3	

De solidariteitsbijdragen voor de waterschappen worden landelijk bepaald.

Beheerinvesteringen resultaat 2: Onderhoud en medegebruik

Investeringsvolumes <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Jaarrekening	Begroting	
		2013	2014	2015
Beheer van de waterkeringen	Uitgaven	2,3	1,1	0,7
	Inkomsten	-0,2	-	-
	Totaal	2,1	1,1	0,7

2.1.3 Resultaat 3: Crisisbeheersing

Onze crisisbeheersingsorganisatie zet zich in op het voorkomen van noodsituaties en het beperken van de gevolgen mocht zich een crisis voordoen.

HHNK heeft in 2017 op de toekomst gerichte crisisbeheersingsorganisatie

Deze paragraaf is een bundeling van de crisisbeheersingsactiviteiten voor de effecten: waterveiligheid, voldoende water, schoon (zoet)water en veilige (vaar)wegen. We zijn in 2017 een in de regio (h)erkende en daadkrachtige partner in crisisbeheersing. We zijn dit zowel in het veld op de eigen kerntaken tijdens crises, als in de rol van wateradviseur/liaison bij opgeschaalde GRIP³-situaties. We scoren goed bij audits van de toezichthouder Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en voldoen aan de doelstelling en benchmark-criteria van het landelijk uitvoeringsprogramma. We werken hieraan langs drie hoofdsporen:

- professionalisering van de eigen organisatie;
- het op orde brengen van ons kennis- en informatieniveau ten behoeve van crisisbeheersing;
- het versterken van de samenwerking met de ketenpartners.

Verdere professionalisering bereiken we door de vastgestelde uitgangspunten voor de veldoperatie in scenario's uit te werken. We bepalen aan de hand van scenario's de (kostentechnisch) optimale aanrijtijden. Op basis hiervan starten we met het inrichten van onze veldlocaties.

Kennis- en informatieniveau ten behoeve van de crisisbeheersing borgen we door de implementatie van netcentrisch werken in 2017. Om dit te bereiken werken we uit op welke wijze, we een calamiteit kunnen bestrijden, en hoe noodzakelijke informatiestromen kunnen worden georganiseerd.

Om ons voor te bereiden op mogelijke overstromingsgebeurtenissen werken we samen met onze ketenpartners (veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat) overstromingsscenario's uit.

De overstromingsscenario's communiceren wij met de gemeenten in ons gebied zodat er bewustzijn wordt ontwikkeld ten aanzien van risico's (kans maal gevolg) die er bestaan met betrekking tot potentiële overstromingen.

Exploitatielasten resultaat 3: Crisisbeheersing

Exploitatielasten		Jaarrekening	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2013	2014	2015
Crisisbeheersing	Externe kosten	0,1	0,1	0,2
	Externe opbrengsten			
	Kapitaallasten			
	Interne kosten	0,3	0,4	0,9
	Onvoorzien			
	Totaal excl. reserves	0,4	0,5	1,1
	Reserves			
Totaal incl. reserves	0,4	0,5	1,1	

³ Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdingsprocedure

3. Voldoende water

Door aan- en afvoer, bergen en vasthouden van water wordt het waterpeil gereguleerd. De regionale (boezem)kades beschermen het gebied tegen wateroverlast en in samenwerking met onze partners anticiperen we op klimaatverandering en maatschappelijke ontwikkelingen. De inspanningen voor Voldoende water richten zich op het behalen van de onderstaande zeven resultaten.

3.1 Indicatoren Voldoende water

Effect	Resultaten	Prestaties	
Voldoende water	1	Wij anticiperen op klimaatveranderingen en maatschappelijke ontwikkelingen.	Wij actualiseren en evalueren het beleid
			Wij meten op basis van afgesproken doelen de toestand van ons watersysteem
	2	Er is geen kwantitatieve en kwalitatieve achteruitgang in ons grondwatersysteem.	Wij beheren het grondwater zodanig dat het bijdraagt aan het resultaat
			De watertekortvisie wordt meegenomen in de gebiedsplannen
	3	De zoetwaterinlaat is in 2019 gelijk gebleven aan de afgesproken hoeveelheid uit het Waterakkoord IJsselmeer-Markermeer van 18 mei 2011.	Handhaven waterpeilen conform peilbesluit
			Wij beheren onze waterlopen (exclusief baggeren) zodanig dat het bijdraagt aan het resultaat
	4	Ons watersysteem voldoet aan de legger, is duurzaam en ten minste gelijk aan dat in 2013. We toetsen dit resultaat met onze partners en stakeholders.	Uitvoeringprogramma baggeren realiseren op basis van het beleidsplan waterbodems
			Wij handelen binnen wet- en regelgeving en behoorlijk bestuur en bewaken de afgesproken kaders
			Wij vervullen een maatschappelijke taak in het beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen, natuur en cultuurhistorie
			In 2017 voldoet ons watersysteem aan de normen voor wateroverlast (inclusief inundatie)
	5	De omgeving is bekend met onze plannen.	Actualiseren peilbesluiten voor 2018
			Gebiedsgerichte uitwerking Deltastrategie
			In samenwerking met de omgeving wordt het watersysteem daar waar mogelijk verbeterd
	6	De regionale waterkeringen voldoen aan de legger en de norm voor waterveiligheid.	In 2019 voldoet minimaal 80% van de boezemkades aan de norm
Het medegebruik van waterkeringen is in overeenstemming met het beleid			
7	In 2018 hebben we doorlopend inzicht in de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal waterkeringen.	Het netwerk aan keringen en kunstwerken wordt onderhouden conform de keur en legger	
		Jaarlijks wordt verantwoording afgelegd aan bestuur en toezichthouder over zorg, prestatie, kosten en risico's	

3.1.1 Resultaat 1: Anticiperen op klimaat en ontwikkelingen

Wij anticiperen op klimaatveranderingen en maatschappelijke ontwikkelingen.

Wij actualiseren en evalueren het beleid

Begin 2015 ligt het Waterprogramma 2016-2021 ter visie. Anders dan in andere jaren is aan het waterprogramma samen met onze partners inhoud en vorm gegeven. Dit leidt ertoe dat wij in het Waterprogramma boven op de reguliere taak een aantal onderwerpen opnemen, die samen met onze partners worden opgepakt.

Wij meten op basis van afgesproken doelen de toestand van ons watersysteem

We monitoren de toestand van het watersysteem om het uit te voeren beheer en de gemaakte afspraken uit de Waterakkoorden⁴ te sturen en te evalueren.

3.1.2 Resultaat 2: Grondwater

Er is geen kwantitatieve en kwalitatieve achteruitgang in ons grondwatersysteem.

Wij beheren het grondwater zodanig dat het bijdraagt aan het resultaat

Dit jaar wordt het grondwaterbeleidskader vastgesteld en opgenomen in het Waterprogramma. Met het vaststellen van dit beleidskader kunnen wij het aspect grondwater beter meenemen in onze taakuitoefening, waaronder de peilbesluiten. Tevens starten wij met het opstellen van een geïntegreerd monitoringsplan voor grondwater ten behoeve van het inwinnen van informatie voor stabiliteit van waterkeringen, verdroging en de grondwatertaak.

3.1.3 Resultaat 3: Zoetwaterverbruik

De zoetwaterinlaat is in 2019 gelijk gebleven aan de afgesproken hoeveelheid uit het Waterakkoord IJsselmeer-Markermeer van 18 mei 2011.

Aan de hand van de Trias Aquatica⁵ wordt in het Waterprogramma het beleidskader voor watertekort geformuleerd. Het gaat om het ontwikkelen van een methodiek, op basis waarvan gebiedsgericht en systeemgericht maatregelen kunnen worden gedefinieerd.

Dit jaar wordt op watersysteemniveau een verkenning uitgevoerd naar het optimaliseren van de waterverdeling. Ook op gebiedsniveau wordt een verkenning uitgevoerd naar het maken van afwegingen met betrekking tot het optimaliseren van de waterverdeling en maatregelen tot zuinig gebruik en opslag van water. Het resultaat van de verkenningen gebruiken we bij het opstellen van systeem- en gebiedsgerichte maatregelen.

Het project 'Slim Watermanagement' wordt verder vormgegeven. Slim Watermanagement is een samenwerkingsproject met waterbeheerders rondom het IJsselmeer.

3.1.4 Resultaat 4: Watersysteem

Ons watersysteem voldoet aan de legger, is duurzaam en ten minste gelijk aan dat in 2013. We toetsen dit resultaat met onze partners en stakeholders.

Handhaven waterpeilen conform peilbesluit

Om ervoor te zorgen dat de afgesproken peilen in het watersysteem gehandhaafd worden, moeten onze objecten zeven dagen in de week, 24 uur per dag beschikbaar zijn. Voor het uitvoeren van deze taak beschikken wij over 420 poldergemalen, drie boezemgemalen, dertig sluizen en meer dan 3.000 stuwen.

⁴ Afspraak tussen het waterschap en RWS over de aan- en afvoer van water van ons op het Rijkswatersysteem.

⁵ 1) Zuinig met zoet water! 2) Inzetten en ontwikkelen van 'nieuwe' zoetwaterbronnen 3) Veiligstellen van de klassieke zoetwaterbron

Daarnaast wordt het assetmanagement⁶ voor de peilregulerende werken verder geoptimaliseerd:

- de onderhoudsstrategie, die in 2014 is uitgewerkt, wordt voor de peilregulerende werken ingevoerd;
- voor de peilregulerende werken wordt een meerjaren onderhouds-, vervangings- en financieringsplan opgesteld en geïmplementeerd;
- er wordt een start gemaakt met sturen op prestatie. Hiervoor wordt een registratiesysteem gebouwd, waarmee afwijkingen op het peilbesluit worden vastgelegd;
- de pilot om te onderzoeken of met de energiemarkt slim kan worden omgegaan met het verdelen van vraag en aanbod van energie wordt geëvalueerd.

Wij plegen aan circa vijftig gemalen, negen inlaten en vijftien stuwen groot onderhoud in 2015. Daarnaast starten we met de bouw van de gemalen Schardam, Wieringerwaard en Purmer Noord.

Wij beheren onze waterlopen (exclusief baggeren) zodanig dat het bijdraagt aan het resultaat

Om te voldoen aan de zorg voor voldoende water stelt het hoogheemraadschap eisen aan watergangen en waterbergingen. Van circa 1.400 kilometer sloot en 52 waterbergingen onderhouden we zelf het natte profiel.

De vorig jaar opgestelde beheerplannen (onderhoudsstrategieën) voor de rietoevers, ecologische oevers, het natte profiel en de waterbergingslocaties worden geïmplementeerd in de diverse bestekken.

Voor dit jaar is een bezuiniging op het maaien van het natte profiel en zachte oevers doorgevoerd. Uitgangspunt voor de onderhoudsstrategie is een sober en doelmatig beheer. Het is onzeker of we de beoogde bezuinigingsopgave volledig kunnen realiseren (door de hoeveelheid werk).

Uitvoeringsprogramma baggeren realiseren op basis van het beleidsplan Waterbodems

Voor het op leggerdiepte houden van watergangen voeren we in zes boezemprojecten, 44 landelijke en elf stedelijke baggerblokken baggerwerkzaamheden uit. We verwijderen 1,1 miljoen kubieke meter bagger uit watergangen. Daarnaast bereiden we het baggerwerk van drie boezemprojecten, achttien landelijke en dertien stedelijke baggerblokken voor.

Voor het effect Schoon (zoet) water wordt op circa twintig kansrijke locaties onderzocht of baggeren een betekenisvolle bijdrage kan leveren aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Van acht verontreinigde locaties die vorig jaar nader zijn onderzocht, wordt het vervolgtraject in beeld gebracht. Daarnaast wordt de verontreinigde waterbodem Landsmeer gesaneerd.

De afzet van verontreinigde niet herbruikbare bagger is gegarandeerd door deelname in BV Baggerzorg. Voor de afzet van niet verontreinigde (stedelijke) bagger beheren we 22 baggerdepots. We leggen drie nieuwe depots aan en breiden depot Heiloo uit.

Wij handelen binnen wet- en regelgeving en behoorlijk bestuur en bewaken de afgesproken kaders

Onder deze prestatie vallen een groot deel van de werkzaamheden die wij uitvoeren in het kader van vergunningverlening en handhaving. Aanpassingen aan het systeem van waterlopen en waterkeringen toetsen we aan de vastgestelde kaders door een systeem van projectplannen,

⁶ Assetmanagement voor het watersysteem betreft de activiteiten waarmee de organisatie uitvoering geeft aan het optimaal beheren van het watersysteem en de daarmee verbonden prestaties, risico's en investeringen gedurende de gehele levenscyclus.

algemene regels, vergunningverlening, toezicht op naleving van de Keur en handhaving. De kosten en opbrengsten voor werkzaamheden die horen bij deze prestatie (vergunningverlening en handhaving) houden ten opzichte van voorgaande jaren een gelijke tred.

Wij vervullen een maatschappelijke taak in het beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen, natuur en cultuurhistorie

Het watersysteem dient meestal meerdere belangen en functies. De toenemende druk op de openbare ruimte zorgt ervoor dat functies steeds vaker worden gecombineerd. Zo zijn vrijwel alle waterbergingsgebieden vrij toegankelijk, beheren wij zwemwaterlocaties en lopen talloze kano- en vaarroutes door ons gebied. De jaarlijkse kosten van het medegebruik zijn laag en worden vaak gedragen door partners. Bij het effect 'Bestuur en Organisatie' is onze inzet op cultuurhistorisch erfgoed opgenomen.

Programma Wateropgave

In 2017 voldoet ons watersysteem aan de normen voor wateroverlast (inclusief inundatie)

In 2017 voldoet ons watersysteem aan de normen voor wateroverlast. Alle 122 polders binnen ons gebied zijn dan op orde⁷. Dit jaar brengen we tien polders op orde. In totaal voldoen eind van dit jaar 109 polders aan de normen voor wateroverlast. Daarmee is circa 89% van de programma-opgave gerealiseerd. Verder nemen we de voorbereiding en eventuele grondverwerving voor de projecten in polders met een resterende opgave ter hand genomen. Daarnaast is een aantal projecten in uitvoering, zoals de waterbergingen Vliegveld Bergen en Saenegheest en de eerste fase van herinrichting van de polder Waard-Nieuwland.

Programma-investeringen Wateropgave

		Jaarrekening	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2013	2014	2015
Bestrijding wateroverlast	Uitgaven	12,9	7,9	7,2
	Inkomsten	-7,1	-7,9	-2,0
	Totaal	5,8	-	5,2

De inkomsten zijn lager dan in 2014 doordat een verschuiving heeft plaatsgevonden. Hierbij is van een kasstroomritme naar het baten-lasten-stelsel overgegaan. De totale inkomsten voor het programma Wateropgave blijven ongewijzigd.

3.1.5 Resultaat 5: Plannen en omgeving

De omgeving is bekend met onze plannen.

Actualiseren peilbesluiten voor 2018

Dit jaar bereiden we vier peilbesluiten voor en stellen we vier peilbesluiten vast. Een peilbesluit bestaat uit een peilentabel, een peilenkaart en een watergebiedsplan. Het watergebiedsplan levert de onderbouwing voor de te voeren peilen.

Gebiedsgerichte uitwerking Deltastrategie

Met onze partners werken we aan een klimaatbestendig Noord-Holland; dat is de ambitie die we voor de toekomst hebben gedefinieerd. In het Waterprogramma (vervolg op WBP4) vertalen we deze ambitie naar concrete plannen. De uitwerking van het Waterprogramma in combinatie met de Deltastrategie gaat onderdeel uitmaken van ons reguliere werk. We werken aan pilotprojecten zoals 'De Schoonwatervallei op weg naar een klimaatbestendige polder' en de 'proeftuin Texel'.

⁷ 'Op orde' wil zeggen voldoet aan de normen voor inundatie en wateroverlast uit het Nationaal Bestuursakkoord Water.

In samenwerking met de omgeving wordt het watersysteem daar waar mogelijk verbeterd.

Het watersysteem, de inrichting en het gebruik van het stedelijk gebied zijn nauw met elkaar verbonden. Gemeenten en waterschappen werken intensief samen om te anticiperen op klimaatveranderingen, maatschappelijke ontwikkelingen en operationele taken op elkaar af te stemmen.

Dit jaar worden de gemeentelijk waterplannen (WP) Medemblik/Enkhuizen en Landsmeer vastgesteld. Met de gemeenten die nog geen WP hebben, voeren we verkennende gesprekken over de ambities om een (nieuw) WP op te stellen.

Inmiddels is met 21 gemeenten een WP opgesteld, met circa vijftien van deze gemeenten maken we afspraken over de realisatie van de maatregelen uit het waterplan c.q. wordt uitvoering gegeven aan voorgenomen maatregelen. Steeds meer WP's lopen tegen het eind van de planduur. Ter afsluiting van het uitvoeringsprogramma wordt een evaluatie opgesteld en een voorstel gedaan voor een mogelijk vervolg.

Dit jaar vervolgen we het traject voor overname van het onderhoud van stedelijk water (OSW) met Zaanstad en starten we met Beemster. Het traject met Waterland en Heemskerk wordt afgerond.

3.1.6 Resultaat 6: Regionale keringen

De regionale waterkeringen voldoen aan de legger en de norm voor waterveiligheid.

Voor de toetsing en verbetering van de regionale waterkeringen heeft de provincie Noord-Holland medio 2014 een uitvoeringsbesluit vastgesteld voor de tweede toetsronde (periode 2015-2023). De nieuwe afspraken geven ons ruimte om een optimaal werkproces in te richten.

Om de werking en consequenties van de nieuwe normering voor waterkeringen duidelijk te hebben voor ons beheergebied in 2017, brengen we dit jaar in beeld welke bijdrage overige waterkeringen aan een robuust watersysteem kunnen leveren.

Programma Verbetering Boezemkades (VBK)

In 2019 voldoet minimaal 80% van de boezemkades aan de norm

In 2019 voldoet het watersysteem aan de afspraken uit het NBW-actueel (Nationaal Bestuursakkoord Water, 2003). De uitvoering van de verbetering boezemkades (VBK) is over twee fases VBK-1 en VBK-2 verdeeld. In 2015 ronden we het programma VBK-1 af en bereiden we VBK-2 voor. Voor VBK-2 wordt een hertoetsing uitgevoerd op basis van de leidraad STOWA⁸. Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat het aantal kilometers en de kosten per kilometer omlaag gaan. Tevens wordt een doorbraaktoets op een veendijk bij Hoogheemraadschap van Rijnland uitgevoerd en onderzoek gedaan naar een gebiedsgericht risicomodel in samenwerking met Deltares/STOWA.

Programma-investeringen VBK

		Jaarrekening	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2013	2014	2015
Verbetering boezemkades	Uitgaven	12,1	14,0	12,0
	Inkomsten	-	-	-
	Totaal	12,1	14,0	12,0

⁸ Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer

3.1.7 Resultaat 7: Onderhoud en medegebruik

In 2018 hebben we doorlopend inzicht in de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal waterkeringen.

Het netwerk aan waterkeringen en kunstwerken wordt onderhouden conform de keur en legger. Om dit onderhoud van onze waterkeringen en kunstwerken steeds beter te kunnen doen, schakelen we stapsgewijs over naar assetmanagement. Hiervoor worden in 2015 de objecten opgenomen in een beheerregister (loopt tot en met 2016), in onderhouds- en instandhoudingsplannen en digitaliseren we onze inspecties. Hiermee komt er meer inzicht in de onderhoudstoestand van de waterkeringen en kunnen we steeds beter een afweging maken tussen prestaties, kosten en risico's. Grotere onderhoudswerkzaamheden, voorheen opgenomen in de investeringen, brengen we onder in de exploitatie. Daarnaast voeren we meer onderhoudswerkzaamheden (dijkinspecties, kwelbestrijding, beschoeiing en afkalving) met onze eigen onderhoudsdienst uit om het inzicht in de onderhoudstoestand en het areaal van de waterkeringen te vergroten en de verbinding te leggen met de crisisbeheersingsorganisatie.

Van januari 2013 tot januari 2016 doen we mee met de landelijke veldproef muskusratten. Waterschappen onderzoeken daarbij, in samenwerking met de Dierenbescherming, Natuurorganisaties, STOWA en LTO, de graafschade tegenover kosten van herstel en diervriendelijke vangstmethoden. De muskusrattenbestrijding wordt door de Stichtse Rijnlanden (HDSR) uitgevoerd. Dit is een samenwerkingsverband tussen zes waterschappen: Hollands Noorderkwartier, Rijnland, Delfland, Schieland en Krimpenerwaard, AGV en Stichtse Rijnlanden.

Exploitatielasten resultaat 1 t/m 7

Exploitatielasten		Jaarrekening	Begroting	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2013	2014	2015
Beheer watersystemen	Externe kosten	22,3	23,1	24,0
	Externe opbrengsten	-1,3	-1,8	-1,8
	Kapitaallasten	15,0	17,2	17,6
	Voorzieningen	10,6	8,1	7,1
	Interne kosten	18,8	19,5	19,9
	Onvoorzien	0,0	0,5	0,6
	Totaal excl. reserves	65,4	66,6	67,4
	Reserves	-	-	-
Totaal incl. reserves	65,4	66,6	67,4	

Bij het MJP 2015-2018 is op basis van de marktontwikkeling een nieuwe inschatting gemaakt van aanbestedingsresultaten (bijvoorbeeld bij maaien). Dit heeft geresulteerd in een stijging van de externe kosten welke in deze begroting is verwerkt conform MJP.

Beheerinvesteringen resultaat 1 t/m 7 exclusief VBK

Investeringsvolumes <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Jaarrekening	Begroting	
		2013	2014	2015
Beheer watersystemen	Uitgaven	10,2	12,3	12,7
	Inkomsten	-0,7	-0,5	-
	Totaal	9,5	11,8	12,7

4. Schoon (zoet) water

In 2027 beschikken we over een gezond en betrouwbaar watersysteem dat voldoende veerkracht heeft om (plaatselijke) verstoringen op te vangen. De kwaliteit van het oppervlaktewater blijft minimaal op hetzelfde niveau (geen achteruitgang) als in 2013.

Met de afvalwaterketen streven we naar schoon (zoet) water voor mens, dier en milieu tegen maatschappelijk acceptabele kosten. Verder streven we naar een integrale waterketen, deze moet optimaal beheerd worden 'als ware het één keten'. Daarnaast streven we een transitie na van afvalstof-denken naar grondstof-denken: een duurzame benadering van de afvalwaterketen. Daar waar de kwaliteit van de lozingen uit de afvalwaterketen kan bijdragen aan de lokale waterkwaliteitsdoelen leveren wij een extra inspanning.

4.1 Indicatoren Schoon (zoet) water

Effect	Resultaten	Prestaties
Schoon (zoet) water	1 In de planperiode 2015-2018 is de waterkwaliteit in ons gebied hetzelfde of verbeterd ten opzichte van 2013.	In 2015 zijn de resultaat verplichte maatregelen uit het eerste Kaderrichtlijn water programma uitgevoerd
		In 2021 zijn de maatregelen uit het tweede KRW-programma uitgevoerd
		In 2015 voldoen de officiële zwemwaterlocaties tenminste aan de status 'aanvaardbaar' van de Europese Zwemwaterrichtlijn
		In de planperiode monitoren wij het effect van maatregelen en beleid op de waterkwaliteit
	2 Vanaf 2021 vormen de lozingen vanuit de afvalwaterketen geen belemmering voor het behalen van de waterkwaliteitsdoelen.	We zetten in op bronmaatregelen om de aard en hoeveelheid afvalwater positief te beïnvloeden
		We zetten in op terugwinnen, opwekken of hergebruik van grondstoffen, energie en water
		Het beheer en onderhoud van de installaties van de waterketen is toekomstbestendig en innovatief.
		We werken nauw samen met gemeenten en PWN om de doelmatigheid te realiseren die in lijn is met het Bestuursakkoord Water (BAW)
		Met het transporteren van afvalwater voldoen we voor minimaal 95% aan de met gemeenten afgesproken capaciteit
		Met het zuiveren van afvalwater wordt voldaan aan de vergunningseisen (voor stikstof en fosfaat), tegen zo laag mogelijke kosten. Daarbij mag het effect op de waterkwaliteit niet verslechteren
		Wij verwerken zuiveringsslib duurzaam en tegen de laagst maatschappelijke kosten. Het geproduceerde granulaat voldoet aan de kwaliteitseisen van de afnemer
		Wij handelen binnen kaders van wet- en regelgeving en behoorlijk bestuur

4.1.1 Resultaat 1: Waterkwaliteit

In de planperiode 2015-2018 is de waterkwaliteit in ons gebied hetzelfde of verbeterd ten opzichte van 2013.

Om de waterkwaliteit te verbeteren voeren we het programma Kaderrichtlijn Water (KRW) uit. De KRW-cyclus kent drie planperiodes: 2009-2015, 2016-2021 en 2022-2027.

Programma KRW

In 2015 zijn de resultaatverplichte maatregelen uit het eerste KRW-programma uitgevoerd

Wij voeren de maatregelen uit de eerste planperiode KRW (2009-2015) uit en er wordt gerapporteerd over de voortgang. We richten vijftien kilometer oevers natuurvriendelijk in. Eind 2015 is dan minimaal 150 kilometer natuurvriendelijke oever aangelegd. Verder bevorderen we de vismigratie door vier locaties passeerbaar te maken voor vissen, zodat eind van het jaar 43 knelpunten zijn opgelost.

We ronden de laatste drie onderzoeken van het geactualiseerde onderzoeksmaatregelen-programma af. We zetten het omschakelen naar een natuurvriendelijker beheer en onderhoud voort.

In 2021 zijn de maatregelen uit het tweede KRW-programma uitgevoerd

De doelen en maatregelen voor de tweede planperiode van de KRW (2016-2021) bepalen we in het kader van het ontwikkel- en besluitvormingsproces over het nieuwe Waterprogramma.

We treffen voorbereidingen voor het uitvoeren van de maatregelen die voor de tweede KRW-periode gepland staan.

In 2015 voldoen de officiële zwemwaterlocaties tenminste aan de status 'aanvaardbaar' van de Europese Zwemwaterrichtlijn

We zijn verantwoordelijk voor de zwemwaterkwaliteit op 31 officiële zwemwaterlocaties en bewaken en rapporteren over de kwaliteit. De Europese Zwemwaterrichtlijn schrijft voor dat de officiële zwemwaterlocaties in 2015 tenminste de status 'aanvaardbaar' moeten hebben. In 2014 zijn de knelpunten in het bereiken van de zwemwaterkwaliteit geïnventariseerd en zijn afspraken gemaakt met de hiervoor verantwoordelijke partijen. We zijn afhankelijk van deze andere partijen bij het oplossen van de knelpunten (bijvoorbeeld bij sanering van overstorten vanuit gemeentelijke riolering). Onze inzet blijft erop gericht dat alle 31 officiële zwemwaterlocaties minimaal voldoen aan de status 'aanvaardbaar'.

In de planperiode monitoren wij het effect van maatregelen en beleid op de waterkwaliteit

Monitoring van het watersysteem biedt ondersteuning aan het maken en evalueren van beleid, de planvorming, het programmatisch werken en het beheer van het watersysteem. Dit alles om het watersysteem goed te laten functioneren en te blijven optimaliseren. We gaan door met het opstellen en uitvoeren van meet- en monitoringprogramma's. Daarnaast verrichten we modelstudies en onderzoek naar bijvoorbeeld de achtergrondconcentratie van verschillende stoffen (onder andere stikstof en fosfaat) in ons beheersgebied. Dit jaar gaan we op basis van de studie naar de achtergrondconcentratie op zoek naar die maatregelen die de grootste bijdrage leveren aan het behalen van de optimale ecologie binnen ons beheersgebied.

Exploitatielasten KRW

Exploitatielasten		Jaarrekening		Begroting	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2013	2014	2015	
KRW	Externe kosten				
	Externe opbrengsten				
	Kapitaallasten	0,6	0,8		0,9
	Voorzieningen				

Exploitatielasten		Jaarrekening	Begroting	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2013	2014	2015
	Interne kosten			
	Interne opbrengsten			
	Onvoorzien			
	Totaal excl. reserves	0,6	0,8	0,9
	Reserves			
	Totaal incl. reserves	0,6	0,8	0,9

Programma-investeringen KRW

		Jaarrekening	Begroting	
Investeringsvolumes <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2013	2014	2015
Programma KRW	Uitgaven	1,7	2,2	2,0
	Inkomsten	-0,1	-0,2	-0,1
	Totaal	1,6	2,0	1,9

Programma waterketen

4.1.2 Resultaat 2: Waterketen

Vanaf 2021 vormen de lozingen vanuit de afvalwaterketen geen belemmering voor het behalen van de waterkwaliteitsdoelen.

Het in 2014 opgestelde communicatieplan 'Waterketen' biedt houvast om met trots over ons werk te vertellen. Aan de hand van een uitvoeringsplan worden ontwikkelingen vanuit het Programma Waterketen op verschillende wijzen (bijvoorbeeld via lokale media en vakbladen) onder de aandacht gebracht.

We zetten in op bronmaatregelen om de aard en hoeveelheid afvalwater positief te beïnvloeden

Samen met gemeenten scheiden we schoon- en vuilwater. Zo beïnvloeden we de hoeveelheid en de samenstelling van het rioolwater en kunnen we stromen apart behandelen. Met gemeenten sluiten we afvalwaterakkoorden die uit verschillende (maatwerk)modules zijn opgebouwd. Dit jaar willen we met circa 65% van de gemeenten een afvalwaterakkoord hebben gesloten. Verder zetten we in op onderzoek naar mogelijkheden van nieuwe sanitatie, waarbij we aansluiten bij initiatieven vanuit de STOWA. De bewustwording van de gebruiker verhogen wij door aan te sluiten bij de activiteiten van RIONED⁹. We onderzoeken de discrepantie: het verschil tussen de gemeten vuilvracht in het afvalwater op de rwzi's en de geheven vervuilingseenheden via de zuiveringsheffing. Voorlopig zetten we niet langer in op overname van gemeentelijke rioolgemalen. De lopende afspraken voeren we uit.

We zetten in op terugwinnen, opwekken of hergebruik van grondstoffen, energie en water

We zien afvalwater en slib niet langer als afvalproducten, maar als dragers van energie en waardevolle grondstoffen, zoals nutriënten en zoet water. Met pilots onderzoeken we welke technieken kansrijk zijn voor terugwinning van grondstoffen en opwekking van energie. Bij nieuwbouw of grootschalige renovatieprojecten worden kansrijke, innovatieve toepassingen

⁹ Stichting RIONED is het non-profit kenniscentrum voor riolering en water in de stad bestaande uit overheden, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen.

verwerkt.

Dit jaar werken we aan:

- voortzetting pilot grondstoffabriek rwzi Beemster: terugwinning cellulose met fijnzeef;
- implementatie van een Energiefabriek: biogasproductie uit slib;
- verkenningen en mogelijk kleinschalige proeven naar andere kansen voor grondstofterugwinning: fosfaat, metalen, nutriënten;
- nuttige toepassing van CO₂ afkomstig uit scheiding van biogas, in aardgas en CO₂.

Effect van effluent op watersysteem

De waterketen kan niet los worden gezien van het watersysteem. We onderzoeken de effecten van effluentlozingen¹⁰ en gebruiken de uitkomsten hiervan om te besluiten waar een extra zuiveringsinspanning noodzakelijk/wenselijk is. We voldoen altijd aan het wettelijk minimum van de lozingseisen. We voeren aansluitend op de resultaten van het meerjarige onderzoek naar achtergrondwaarden in het oppervlaktewater, een onderzoek uit specifiek gericht op de bepaling van het effect van de effluentlozing op de oppervlaktewaterkwaliteit.

Voor het bepalen van benodigde maatregelen voor riooloverstorten in relatie tot waterkwaliteitsdoelstelling gaan we uit van een effectbenadering. De afweging vindt plaats op basis van de omvang van de lozing uit de riooloverstort en de kwetsbaarheid van het ontvangend oppervlaktewater.

Medicijnresten en hormoonstoffen

We werken samen met diverse partners (onder andere PWN, Rijkswaterstaat en kennisinstellingen) om gezamenlijk in beeld te brengen of medicijnresten en hormoonstoffen een probleem vormen in onze oppervlaktewateren en welke maatregelen genomen kunnen worden. We starten, zo mogelijk in STOWA-verband, diverse onderzoeken(bijvoorbeeld hotspot-analyses en veldstudies). De besluitvorming loopt via het in 2014 opgestelde Waterprogramma. Daarnaast zijn wij actief om landelijk de beleidsvorming over dit thema te ondersteunen en te beïnvloeden.

Het beheer en onderhoud van de installaties van de waterketen is toekomstbestendig en innovatief

Voor het efficiënt beheren en onderhouden van de bedrijfsmiddelen van de waterketen maken we gebruik van het principe van assetmanagement. Beheer vindt plaats op basis van een afweging tussen risico's, prestaties en kosten. We behalen de certificering voor ons assetmanagementsysteem volgens de ISO 55001. Door gezamenlijk (met gemeenten) meting, monitoring en sturing in de rioolstelsels uit te voeren, maken we optimaal gebruik van de systeemketen. Dit om gescheiden stelsels beter te laten functioneren, met als voordeel dat er minder rioolvreemd water (regenwater) op de installaties wordt aangevoerd.

Wij zetten in op innovatie. Dit gebeurt aan de hand van de kansenkaart, die in 2014 is uitgewerkt. We werken de vijf meest haalbare innovatieve ideeën uit. We doen onderzoek naar nieuwe slibontwaterings- en slibverwerkingstechnieken ter verbetering van de slibontwatering en reductie van de te verwerken slibhoeveelheden. We besparen energie conform onze meerjaren-energie-efficiëntie-afspraken.

We werken nauw samen met gemeenten en PWN om de doelmatigheid te realiseren die in lijn is met het Bestuursakkoord Water (BAW)

Wij zijn een actieve partner in het samenwerkingsproces met gemeenten om de doelen van het BAW (2011) te realiseren. Op basis van convenanten met vijf gebiedsregio's, werken we intensief samen met gemeenten (over deze samenwerking rapporteren we gezamenlijk in de rapportage

¹⁰ Lozingen van het in een rioolwaterzuivering gezuiverde afvalwater.

'Gezamenlijke Rapportage Samenwerking Waterketen Noorderkwartier'). Parallel hieraan bekijken we hoe we de samenwerking met PWN kunnen intensiveren en versterken.

Per gebiedsregio is een uitvoeringsprogramma opgesteld met maatregelen om de besparingsopgave te realiseren. We werken samen met de gemeenten aan de maatregelen uit deze uitvoeringsprogramma's, bijvoorbeeld op het gebied van gegevensbeheer, optimaal laten functioneren van rioolstelsels via 'Verbeterd gescheiden stelsels' (VGS) en monitoring en optimalisaties in beheer.

Met het transporteren van afvalwater voldoen we in 2021 voor minimaal 95% aan de met gemeenten afgesproken capaciteit

Met gemeenten hebben wij afspraken gemaakt over de hoeveelheid afvalwater die wij afnemen. Dit jaar verhogen we de afnamecapaciteit van 85% naar 90%. Hiervoor bepalen we per gemeente in hoeverre de beschikbare capaciteit voldoet aan de afgesproken capaciteit. Als deze niet voldoet kijken we eerst naar de werkelijk benodigde capaciteit. Als deze lager is dan afgesproken, stellen we de afspraken bij. Als er toch meer capaciteit nodig is, dan bereiden we de rioolgemaalcapaciteit uit. Dit koppelen we aan het beheer van de rioolgemalen (op moment van vervanging/onderhoud).

Met het zuiveren van afvalwater wordt voldaan aan de vergunningseisen (voor stikstof en fosfaat), tegen zo laag mogelijke kosten. Daarbij mag het effect op de waterkwaliteit niet verslechteren

Het afvalwater zuiveren we in vijftien rwzi's. We werken aan optimalisatie en innovatie van de infrastructuur en zuiveringstechnische werken. Alle eerdergenoemde prestaties hebben direct of indirect invloed op de uitvoering van deze kerntaak.

Wij verwerken zuiveringsslib duurzaam en tegen de laagst maatschappelijke kosten. Het geproduceerde granulaat voldoet aan de kwaliteitseisen van de afnemer

Het zuiveringsslib van onze rwzi's drogen we in de slibdrooginstallatie (SDI) in Beverwijk. Het gedroogde slib (granulaat) gaat vervolgens naar de Huisvuilcentrale (HVC) in Alkmaar, die er door verbranding energie mee opwekt. Er wordt verder onderzoek gedaan naar samenwerking in de slibverwerking door de waterschappen en met eindverwerkers in West-Nederland met als doel opschaling van de slibketen tot het optimale niveau. Begin dit jaar werken we conform de slibstrategie welke eind 2014 is vastgesteld. Daarin zijn de volgende vragen uitgewerkt: hoe houden we de kosten laag en zetten we in op het terugwinnen van grondstoffen en energie uit slib? Hoe spelen we in op kansrijke nieuwe technieken en mogelijke samenwerkingsopties? Onderdeel van het strategievraagstuk is de toekomst van de SDI, waarvoor wij enkele scenario's uitwerken.

Wij handelen binnen kaders van wet- en regelgeving en behoorlijk bestuur

Conform de waterkwaliteitsdoelstellingen van de KRW verlenen we op maatschappelijk verantwoorde wijze vergunningen en handhaven we de naleving van wet- en regelgeving en vigerend beleid. We verstrekken minstens 95% van de vergunningen binnen de wettelijk gestelde termijnen. Als dit noodzakelijk is, dwingen we het naleven van vergunningen af door te handhaven.

Vergunningen en meldingen

In 2015 wordt duidelijk aan welke eisen de koelwaterlozingen in de Zaan moeten voldoen. Door een wijziging van het Activiteitenbesluit komen deze mogelijk geheel onder algemene regels te vallen. In dat geval hoeven we daarvoor geen vergunningen meer te verlenen.

Effectief handhaven

We houden toezicht op de naleving van de Keur en de Waterwet en de daarmee samenhangende wet- en regelgeving. We voorkomen situaties die in strijd zijn met wettelijke voorschriften en maken daarmee strijdige situaties ongedaan. Handhaving vindt plaats op basis van risicoanalyses. De controles richten zich op de gebieden en branches waar sprake is van grote invloed op de waterkwaliteit of slecht naleefgedrag. Speerpunten daarbij zijn landbouwloonbedrijven, bloembollenbedrijven, veehouderijen, glastuinbouwbedrijven, fruitteeltbedrijven en rwzi's.

Exploitatielasten resultaten 1 en 2 (exclusief KRW)

Exploitatielasten		Jaarrekening	Begroting	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2013	2014	2015
Beheersing van lozingen	Externe kosten	33,4	34,5	33,9
	Externe opbrengsten	-2,1	-1,8	-2,4
	Kapitaallasten	29,1	27,8	24,4
	Voorzieningen	0,5	0,3	0,0
	Interne kosten	11,9	12,7	12,1
	Interne opbrengsten	-0,1	-0,1	-0,1
	Onvoorzien	0,0	0,6	1,1
	Totaal excl. reserves	72,7	74,0	69,0
	Reserves	-0,6	-0,6	-0,6
	Totaal incl. reserves	72,1	73,4	68,4

Beheerinvesteringen resultaten 1 en 2(exclusief KRW)

Investeringsvolumes <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Jaarrekening	Begroting	
		2013	2014	2015
Beheersing van lozingen	Uitgaven	16,4	20,6	20,8
	Inkomsten	-0,9	-3,2	-3,8
	Totaal	15,5	17,4	17,0

5. Veilige (vaar)wegen

Wij beheren ten opzichte van andere wegbeheerders in Noord-Holland het meest omvangrijke wegennet, ruim 1.400 kilometer. We zijn echter van mening dat dit geen kerntaak van het hoogheemraadschap is. Eind 2014 is besluitvorming over de toekomstvisie op de wegen voorzien. Dit betekent dat we dan besluiten óf om wegenbeheerder te blijven óf om deze taak over te dragen. In onderstaand overzicht zijn derhalve voor 2015 een a)- en b)-resultaat (inclusief bijbehorende prestaties) weergegeven. De besluitvorming eind 2014 bepaalt de inzet voor komend jaar. In het kader van een betere vergelijkbaarheid van kosten, en om kosten en baten dichterbij elkaar te brengen, is de mogelijkheid onderzocht om te komen tot een nieuwe heffingsmethodiek. De resultaten worden aan het bestuur gepresenteerd, zodat de bestuurlijke besluitvorming hierover medio komend jaar kan plaatsvinden.

Met het toegekende budget voor het onderhoud van de wegverhardingen, verwachten we verdere achteruitgang ten opzichte van het kwaliteitsniveau 2013 te voorkomen.

Conform de in 2013 gemaakte afspraken met de provincie geven we uitvoering aan de vastgestelde vaarwegbeheertaken.

5.1 Indicatoren Veilige (vaar)wegen

Effect		Resultaten	Prestaties
Veilige (vaar)wegen	1	Afhankelijk van de bestuurlijke discussie: A: HHNK is geen wegbeheerder meer per 2025; B: De uitvoering van de wegentaak continueren.	Samen met onze partners richten we een proces in om te komen tot een gedragen plan voor de overdracht van de wegen tussen 2015 en 2025 We handhaven het kwaliteitsniveau van de verhardingen op het niveau van 2013.
	2	Onze wegen zijn verkeersveilig, rijdbaar en ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.	We houden onze wegen in stand conform het vastgestelde wegenbeleidsplan 2012-2017 In 2017 zijn onze wegen ingericht conform de richtlijnen van Duurzaam Veilig
	3	We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer.	We geven uitvoering aan het vaarwegbeheer conform de overeenkomst

5.1.1 Resultaat 1a: Wegbeheer

Wij zijn geen wegbeheerder meer per 2025.

Samen met onze partners richten we een proces in om te komen tot een gedragen plan voor de overdracht van de wegen tussen 2015 en 2025.

De evaluatie van de Wet herverdeling wegenbeheer is niet doorgegaan. Eind 2014 hebben we een integrale visie op de wegentaak geformuleerd.

Resultaat 1b: Wegbeheer

De uitvoering van de wegentaak continueren.

We handhaven het kwaliteitsniveau van de verhardingen op het niveau van 2013.

Met onze omgeving ontwikkelingen we een netwerkvisie op het wegennet. In deze visie bepalen we een nieuwe categorisering van het wegennet. Die categorisering vormt het kader voor het programma Wegverharding. Vervolgens onderzoeken we of gedifferentieerd onderhoud in kwaliteit mogelijk is en wat het kosteneffect is. Tevens benutten we de kennis en inzichten van marktpartijen om onze ideeën, op het gebied van prioritering en planning van werkzaamheden, te toetsen.

5.1.2 Resultaat 2: Wegen verkeersveilig

Onze wegen zijn verkeersveilig, berijdbaar en ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.

We houden onze wegen in stand conform het vastgestelde wegenbeleidsplan

In afstemming met de omgeving laten we het uitgangspunt los dat alle wegen aan dezelfde kwaliteitsnorm dienen te voldoen. Er wordt gedifferentieerd in wegenonderhoud op basis van effectbenadering. Hiermee wordt afgeweken van het Wegenbeleidsplan 2012-2017.

In 2017 zijn onze wegen ingericht conform de richtlijnen van Duurzaam Veilig

Als onderdeel van het Wegenbeleidsplan 2012-2017 zijn de wegen ingericht conform het principe 'Duurzaam Veilig'. In het kader van het op orde brengen van onze basisinformatie (beheerregister) inventariseren we de huidige inrichting van onze wegen. Omdat gedurende de looptijd van 'Duurzaam Veilig' de inrichtingseisen zijn gewijzigd, gaan we de huidige inrichting toetsen aan de actuele inrichtingseisen voor 'Duurzaam Veilig'. Indien blijkt dat de inrichting niet meer voldoet, worden maatregelen getroffen of voorbereid voor uitvoering in 2016.

Beheerinvesteringen resultaten 1 en 2: Wegenbeheer en verkeersveiligheid

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening	Begroting	
		2013	2014	2015
Wegenbeheer	Uitgaven	0,8	4,6	2,3
	Inkomsten	0,1	-1,5	-1,4
	Totaal	0,9	3,1	0,9

5.1.3 Resultaat 3: Vaarwegbeheer

We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer.

We geven uitvoering aan het vaarwegbeheer conform de overeenkomst met de provincie

Conform de in 2013 gemaakte afspraken met de provincie Noord-Holland geven we uitvoering aan de vastgestelde vaarwegbeheertaken. Waar mogelijk combineren we dit uit kosteneffectiviteit met de eigen activiteiten voor het watersysteembeheer. In de overeenkomst is ook geregeld dat de provincie op haar vaarwegen enkele watersysteembeheeractiviteiten meeneemt bij de uitvoering van het eigen vaarwegbeheer. Wij compenseren elkaar voor het uitvoeren van 'niet eigen' onderhoud. We monitoren de kosten hiervan.

We zetten de gesprekken met de andere overheden voort in het kader van overdracht van nautisch beheer (het regelen van scheepvaartverkeer). Wij vinden vaarwegen net als wegen geen kerntaak voor ons. Het nautisch beheer is nu aan ons toegewezen op al het water waarop gevaren kan worden.

Exploitatielasten resultaat 1 t/m 4

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening	Begroting	
		2013	2014	2015
Veilige (vaar) wegen	Externe kosten	13,9	15,7	15,0
	Externe opbrengsten	-7,6	-7,9	-7,6
	Kapitaallasten	5,9	4,9	4,7
	Voorzieningen	0,5	0,0	0,0
	Interne kosten	6,8	6,6	6,8
	Onvoorzien	0,0	0,3	0,2
	Totaal excl. Reserves	19,5	19,6	19,1
	Reserves	0,0	0,0	0,0
Totaal incl. reserves	19,5	19,6	19,1	

6. Bestuur en Organisatie

Dit effect gaat in op de wijze waarop we onze doelen willen bereiken en onze taken uitvoeren. Dat willen wij op een maatschappelijk verantwoorde wijze. Verder willen we toonaangevend zijn en vooroplopen in waterschapsland. Dus komen in dit effect ambities samen over de manier waarop wij omgaan met burgers en belanghebbenden, een democratisch bestuur, de omgeving, het milieu en medewerkers. Daarbij hoort uiteraard ook het verstandig omgaan met financiën, vanuit het belang van onze belastingbetalers. De bereidheid altijd in alle openheid rekenschap af te leggen over wat we doen, in combinatie met respect voor de positie en belangen van anderen, is daarbij leidraad voor ons handelen.

6.1 Indicatoren Bestuur en Organisatie

Effect		Resultaten	Prestaties
Bestuur en Organisatie	1	Een democratisch gekozen bestuur	Verkiezingen in 2015 worden adequaat georganiseerd
			Rapportcijfer tevredenheid over de ondersteuning en advisering aan het bestuur is jaarlijks ten minste 7
	2	Een organisatie die omgevingsgericht handelt en rekening houdt met maatschappelijke belangen	In 2018 hebben we een goede reputatie
			In 2017 zijn we meer op onze omgeving gericht
			In 2015 hebben we een visie op Maatschappelijk Verantwoorde Overheid
			We zijn een organisatie gericht op de langere termijn
			Met het uitvoeren van het programma 'Innovatie en Duurzaamheid (ID!)' verminderen we jaarlijks de milieubelasting en realiseren we onze taken tegen lagere kosten schoner en efficiënter
			We nemen onze verantwoordelijkheid voor beheer en behoud van cultuurhistorische erfgoederen die we in eigendom hebben
	3	Een vooruitstrevende ambtelijke organisatie die efficiënt en effectief functioneert	De directie stuurt de organisatie en de effecten op efficiëntie en effectiviteit
			HHNK is in control door een effectief en efficiënt stelsel van planning en control, management-informatie en risicogebaseerd adviseren en jaarlijks worden audits uitgevoerd om continu te leren en verbeteren
			Uit tweejaarlijks onderzoek blijkt dat we een goede werkgever zijn met betrokken medewerkers
			Ons personeelsbeleid is op orde en in 2018 hebben we een besparing van 5% op de personeelkosten bereikt
De informatiehuishouding is in 2018 verbeterd en ondersteunt een betere sturing			
HHNK handelt binnen de kaders van wet- en regelgeving en houdt rekening met de principes van behoorlijk bestuur			

Effect	Resultaten	Prestaties
		De organisatie is adequaat gehuisvest en facilitair ondersteund
	4 Financieel beleid dat de continuïteit waarborgt	De belastingomvang is maatschappelijk verantwoord; er worden voldoende middelen aangetrokken en de schuldenomvang is tot 2020 gemaximeerd op € 650 miljoen
		De waterschapsbelasting wordt efficiënt, tijdig, klantgericht en rechtmatig opgelegd en geïnd
		De financiële boekhouding is juist, tijdig, volledig en rechtmatig

6.1.1 Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur

Verkiezingen in 2015 worden adequaat georganiseerd

Op 18 maart 2015 zijn de waterschapsverkiezingen; deze vinden gelijktijdig plaats met de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Een groot deel van de voorbereidingen heeft al in 2014 plaatsgevonden. De gemeenten organiseren de verkiezing tot en met het tellen van de stemmen. De installatie van het college van hoofdingelanden (CHI) verzorgen we uiteraard zelf.

Het overgrote deel van de kosten betreft een betaling aan de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Daarnaast zijn kosten geraamd voor de voorbereiding, waaronder een communicatiecampagne gericht op een opkomst die hoger is dan in 2008.

Rapportcijfer tevredenheid over de ondersteuning en advisering aan het bestuur is jaarlijks ten minste 7

Onze bestuurders moeten kunnen vertrouwen op een soepel functionerend ambtelijk apparaat, waardoor zij zich gesteund voelen in het uitoefenen van hun taak. We willen dat bestuurlijke discussies op basis van heldere informatie plaatsvinden en daarnaast op grond van duidelijke besluiten het handelen van de ambtelijke organisatie wordt gestuurd. We hebben we aandacht voor een passende introductie van nieuw gekozen bestuurders.

6.1.2 Resultaat 2: Omgevingsgericht en maatschappelijke belangen

Een organisatie die omgevingsgericht handelt en rekening houdt met maatschappelijke belangen.

In 2018 hebben we een goede reputatie

We maken duidelijk wat onze resultaten zijn c.q. wat we hebben gepresteerd en hoe we de betrokkenheid met onze stakeholders organiseren. Betrouwbaar, betrokken en vooruitstrevend zorgen wij voor de verbindingen met de verschillende belangengroepen. Het betrekken van onze omgeving bij ons werkt komt onze reputatie ten goede.

In 2017 zijn we meer op onze omgeving gericht

Wij blijven in dialoog en interactie met onze omgeving. Dat geldt voor alle projecten, programma's en organisatie-overstijgende thema's zoals waterveiligheid, schoon (zoet) water, toegepaste innovatie, duurzaamheid, openbaarheid van bestuur en maatschappelijke verantwoording over onze bedrijfsvoering. Onze communicatiefunctie ondersteunt daarbij en helpt ons om onze omgeving in kaart te brengen.

Naast het actief betrekken van de (bestuurlijke) omgeving bij ons werk, ontwikkelen we het omgevingsbewustzijn in de organisatie nog verder. We onderhouden contacten met andere

overheden, belangenorganisaties, bedrijfsleven, burgers en met de verbonden partijen. Door regelmatig een klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren krijgen we een helder beeld over hoe onze omgeving over ons denkt en oordeelt. Ieder jaar organiseren we watersymposium waar bestuurders en ambtenaren van de samenwerkende partners elkaar ontmoeten.

Als gevolg van een eind 2014 uit te voeren vooronderzoek kan mogelijk besloten worden tot de invoering van een relatiemanagementsysteem. De financiële gevolgen daarvan zijn nu nog niet duidelijk.

In 2015 hebben we een visie op Maatschappelijk verantwoorde overheid

Met de MVO-visie in de hand werken we onze ambities uit voor de komende jaren. Belangrijk is dat we duidelijk zichtbaar maken hoe we onze taken op een maatschappelijk verantwoorde manier verrichten. Uitgangspunt is dat we samen met onze omgeving hieraan invulling geven.

We zijn een organisatie gericht op de langere termijn

We volgen de lange-termijn-ontwikkelingen, zowel in onze directe omgeving als ook daar buiten. Hiervoor worden de sociale, economische, politieke, technologische, ecologische en demografische ontwikkelingen in kaart gebracht. We interpreteren het effect van deze ontwikkelingen op onze taken, en passen deze toe bij het opstellen van onze langetermijn visies.

Met het uitvoeren van het programma 'Innovatie en Duurzaamheid (iD!)' verminderen we jaarlijks de milieubelasting en realiseren we onze taken tegen lagere kosten, schoner en efficiënter

We hebben de ambitie om voorop te lopen in kansrijke ontwikkelingen. Het doel hiervan is tweeledig, namelijk zowel een schonere als een efficiëntere taakuitvoering. Hiervoor is het programma 'Innovatie en Duurzaamheid' (iD!) gestart. Dit programma is voor een deel techniek, maar ook een manier waarop we met elkaar samenwerken (sociale innovatie). Met het uitvoeren van het iD! verminderen we jaarlijks de milieubelasting en realiseren we onze taken tegen lagere kosten, schoner en efficiënter. Daarnaast richt iD! zich op het mobiliseren en aanjagen van goede ideeën en initiatieven die bijdragen aan gestelde doelen.

Klimaat- en energieakkoord

We hebben het klimaatakkoord en het energieakkoord van de Sociaal Economische Raad onderschreven. Deze vormen het kader van ons handelen. De milieudoelstellingen realiseren we door grote en kleine aanpassingen in ons dagelijks werk. We gaan verder met ons monitoringsysteem de milieuvoetafdruk. Deze brengt het energieverbruik en CO₂-emissie in beeld. Zodoende meten we het effect van onze inspanningen en toetsen deze aan de nulmeting uit 2010.

We nemen onze verantwoordelijkheid voor beheer en behoud van cultuurhistorische erfgoederen die we in eigendom hebben.

Wij hebben cultuurhistorisch onroerend goed, een collectie met waterschapserfgoed en een historisch archief in beheer. Het onroerend goed (bijvoorbeeld het Noorderpolderhuis in Schermerhorn, verschillende molens en het Stoomgemaal Vier Noorder Koggen in Medemblik) onderhouden we om de cultuurhistorische waarde te behouden. Onze collectie en archief exposeren we en gebruiken we om onze waterschapsgeschiedenis uit te dragen.

We hebben achttien molens en drie museale gemalen in beheer en eigendom. Alle molens zijn poldermolens en zijn bewoond. De molens hebben geen publieke functie, maar tijdens de 'nationale molendag' en 'open monumentendag' stellen we de molens zoveel mogelijk open voor publiek. In 2015 vervangen we het rollenkruierwerk van de 'Viaanse' molen, krijgt de 'Groenvelder' een nieuwe vijzel en de 'Noordermolen' een nieuwe staartbalk. Twee molens krijgen gedeeltelijk nieuw riet.

Ieder jaar is € 30.000 beschikbaar voor het verstrekken van externe subsidies voor activiteiten, waarbij sprake is van een relatie tussen de taken van het hoogheemraadschap en cultuurhistorisch erfgoed.

Exploitatielasten resultaten 1 en 2

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening	Begroting	
		2013	2014	2015
Bestuur en Externe communicatie	Externe kosten	2,1	3,1	4,0
	Externe opbrengsten	-0,8	-0,5	-0,5
	Kapitaallasten	0,0	0,0	0,1
	Interne kosten	3,2	2,8	2,1
	Onvoorzien	0,0	0,1	0,0
	Totaal excl. reserves	4,5	5,5	5,7
	Reserves	-	-	-
	Totaal incl. reserves	4,5	5,5	5,7

De stijging in de externe kosten, ten opzichte van de jaarrekening 2013, wordt veroorzaakt door de bijdrage aan de verkiezingen, die in totaal op € 2,1 miljoen zijn geraamd (verdeeld over de jaren 2014 en 2015).

6.1.3 Resultaat 3: Vooruitstrevende ambtelijke organisatie

Een vooruitstrevende ambtelijke organisatie die efficiënt en effectief functioneert.

De directie stuurt de organisatie en de uitvoering van de effecten op efficiëntie en effectiviteit

We willen een professionele en resultaatgerichte organisatie zijn, met een effectieve en doelmatige bedrijfsvoering. We faciliteren die met de juiste ondersteunende instrumenten en zorgen voor een interne bedrijfscultuur die past bij deze prestatie.

De directie heeft voor de komende jaren de thema's positionering, van norm- naar effectsturing, innovatie en communicatie als speerpunten benoemd.

Het hoogheemraadschap is in control door een effectief en efficiënt stelsel van planning en control, managementinformatie en risicogebaseerd adviseren en jaarlijks worden audits uitgevoerd om continu te leren en verbeteren

Om in control te zijn en te blijven, maken we gebruik van drie instrumenten.

1. De Planning & Controlcyclus (P&C-cyclus): doel is dat de P&C-cyclus 'slim' in elkaar zit, zodat de resultaatdoelstelling optimaal wordt behaald. Op een efficiënte en effectieve wijze sturen en verantwoorden vraagt om vereenvoudiging van de P&C-cyclus. Deze vereenvoudiging voeren wij de komende jaren door. Daarnaast zetten we in op verdere opschoning en eenduidigheid in het aantal beleidsregels;
2. Risicomanagement: een continu proces, waar niet alleen identificatie plaatsvindt, maar ook het formuleren van beheersmaatregelen, kwantificeren van mogelijke effecten, toezien op en evaluatie van de genomen maatregelen en het stelselmatig actualiseren van risico's en de bijbehorende risicobeheersing;
3. Administratieve organisatie / interne beheersing (AO/IB): in de planperiode van het MJP wijzen we processen aan die getoetst worden op doelmatigheid en effectiviteit, informatiebehoefte per processtap en verantwoordingsinformatie op output van het proces.

Leren en verbeteren doen we aan de hand van verbetermaatregelen op basis van uitgevoerde audits en door het stelselmatig evalueren van de drie genoemde instrumenten. We voeren diverse audits uit conform het meerjarenauditplan.

Uit tweejaarlijks onderzoek blijkt dat we een goede werkgever zijn met betrokken medewerkers

Het management stuurt op een goed werkklimaat en goede arbeidsfaciliteiten. Hierover is regelmatig overleg met de Ondernemingsraad.

Iedere twee jaar doen wij een uitgebreid onderzoek onder alle medewerkers. De resultaten uit 2014 zijn afgezet tegen de resultaten van andere waterschappen en de overheidssector in het algemeen.

Ons personeelsbeleid is op orde en in 2018 hebben we een efficiency van 5% op de personeelkosten bereikt

Wij zijn een kennisintensieve organisatie. Om voldoende (kwalitatieve) medewerkers aan te kunnen trekken werken we aan onze bekendheid als een aantrekkelijke werkgever met interessant en maatschappelijk relevant werk en voldoende mogelijkheden voor ontplooiing.

Een belangrijk middel is flexibiliteit en mobiliteit in ons personeelsbestand. Om kennis te behouden zoeken we ook naar een goede balans tussen vaste medewerkers en inhuur. Continue ontwikkeling van kennis, vaardigheden en competenties is een belangrijk item. Daarom hebben we een HHNK-academie die organisatiebreed opleidingen en trainingen verzorgt.

Efficiencydoelstelling en bezuiniging op de personeelkosten

We werken toe naar een structurele besparing van totaal 5% op organisatiekosten in 2018, ten opzichte van de kosten begin 2012. Het gaat daarbij met name om onze personeelkosten en de kosten voor inhuur. De besparing bouwen we geleidelijk met 1% per jaar op.

Daarnaast bezuinigt de organisatie nog verder door de formatie te verkleinen en de inhuur de komende jaren extra af te bouwen. De formatie neemt af door natuurlijk verloop niet meer in te vullen. In paragraaf 16.2 is aanvullende informatie opgenomen over de formatie.

De informatiehuishouding is in 2018 verbeterd en ondersteunt een betere sturing

Het informatiebeleid wordt, conform ons informatiebeleidsplan, planmatig geïmplementeerd, bewaakt en zo nodig bijgesteld. Het beleid vertalen we naar de gewenste informatiearchitectuur. De IT-infrastructuur (werkplekken, servers en mobiele apparatuur) beheren we en breiden we zo nodig uit. We streven naar vernieuwing en innovatie van informatiegebruik, en sturen op goed informatiebeheer. Door introductie van proces- en zaakgericht werken, behalen we een efficiencybesparing.

HHNK handelt binnen de kaders van wet- en regelgeving en houdt rekening met de principes van behoorlijk bestuur

We zien toe op een correcte naleving van wet- en regelgeving. We bewaken de juridische kwaliteit en actualiteit van interne regelingen en besluiten. Nieuwe wetgeving implementeren we tijdig. We zijn klant- en servicegericht: bezwaren en klachten worden snel en waar mogelijk zonder formele procedures (via mediation) afgehandeld.

We bewaken de naleving van wetgeving en beleid op het gebied van inkoop en aanbesteding. De rechtmatigheid van de inkopen en andere processen controleren we periodiek. Maatschappelijk verantwoord handelen met respect voor mens en milieu vormt mede uitgangspunt voor het inkoop- en aanbestedingsbeleid.

De organisatie is adequaat gehuisvest en facilitair ondersteund

De organisatie wordt efficiënt en effectief gehuisvest en ondersteund. Dat betekent dat we zorgvuldig met de beschikbare middelen omgaan. Niet functioneel onroerend goed wordt afgestoten en de bestaande panden (centraal kantoor, drie werven en bedrijfsgebouwen van de rwzi's) worden zo optimaal mogelijk benut.

6.1.4 Resultaat 4: Financieel beleid (normen en uitgangspunten)

Financieel beleid dat de continuïteit waarborgt

De belastingomvang is maatschappelijk verantwoord; er worden voldoende middelen aangetrokken en de schuldenomvang wordt beperkt

We hebben een stabiele financiële positie met een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingopbrengst. Onze schuldenlast blijft binnen maatschappelijk aanvaardbare waarden. Veranderingen in beleid, nieuwe programma's, opgelegde bezuinigingen door het Rijk of provincie, inflatie, waaronder stijgende energiekosten, of calamiteiten kunnen ervoor zorgen dat onze uitgaven en inkomsten uit balans raken. Door adequate risicobeheersing, oftewel in een vroegtijdig stadium deze veranderingen te signaleren en daarop in te spelen, voorkomen we abrupte bewegingen in de lastendruk.

Grondslagen van de begroting 2015

Voor het opstellen van de begroting 2015 is gebruik gemaakt van de gegevens uit de begroting 2014 en het Meerjarenplan 2015-2018. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2015 was de begrotingswijziging 2014 nog niet vastgesteld door het bestuur. Voor de vergelijkende cijfers zijn de bedragen van de primaire begroting 2014 gehanteerd. De grondslagen zijn hieronder uitgewerkt langs drie uitgangspunten. Naast deze uitgangspunten is deze begroting gebaseerd op een omslagrente van 2,8%. De personeelslasten hebben we bepaald op basis van de loonkostenontwikkeling volgens de laatste cao. De huidige cao liep af per 1 januari 2014. Voor de salariskosten wordt uitgegaan van de cao waterschappen 2012-2013 en de wettelijke regelgeving zoals die per april 2013 geldt. Er is in de begroting geen rekening gehouden met eventuele cao-wijzigingen; deze zijn nog niet bekend en laten zich moeilijk voorspellen. De tarieven van medio 2013 zijn uitgangspunt voor de sociale lasten. De opleidingskosten bedragen 2,5% van de loonsom. Het onderdeel IKB van de salariskosten is verlaagd in de begroting 2015 ten opzichte van de begroting 2014 door een toename van de aankoop van verlofuren. Tot slot is er geen inflatiecorrectie toegepast.

Uitgangspunt belastingontwikkeling

Een toename van de overall belastingopbrengst met gemiddeld maximaal 3%.

Uitgangspunten voor de schuldenontwikkeling

Uitgaven kunnen we direct ten laste brengen van 'de exploitatie' of we kunnen deze activeren. Het voordeel van activeren is het egaliseren van kosten over een langere periode. Doorgaans is het verstandig om grote uitgaven aan infrastructuur, die over een langere periode wordt gebruikt ook over een langere periode te bekostigen, dus te activeren. Een nadeel van activeren is dat de kapitaallasten hoger worden en we daarmee de financiële en bestuurlijke ruimte om naderhand bij te sturen beperken. We zoeken hierin de juiste balans en proberen doorschuiven van kosten naar de toekomst te beperken. Dit leidt tot de volgende bestuurlijk afgesproken kaders:

- Maximaal € 650 miljoen aan schulden in 2020, maar uitkomend op maximaal € 550 miljoen in 2030;
- Een aandeel van de kapitaallasten in de exploitatiebegroting van maximaal tussen 25% en 30%;
- Een omvang van onze schuld van circa 2,5 maal de belastingopbrengst per jaar.

Uitgangspunten effecten en programma's

We houden vast aan de lijn van het Meerjarenplan 2015-2018 ten aanzien van de besparingen en temporiseringsen die bij de verschillende programma's en taken (effecten) zijn opgenomen. We anticiperen op de Wet Hof (deze wet zet in op houdbare overheidsfinanciën). Daar waar mogelijk kan de organisatie besparingsvoorstellen doen. De ruimte die dit oplevert, wenden we aan voor het verlagen van onze schuld. We zetten in op programmatisch werken ten laste van de exploitatiebegroting en investeren in slimmer werken (innovatie).

Ontwikkeling belastingopbrengst

Rekening houdend met bovenstaande uitgangspunten, ramen we de exploitatielasten in 2015 in totaal op € 248,8 miljoen. Voor de belastingopbrengst in 2015 is, gelet op de kostenontwikkeling per waterschapstaak, de stand van de reserves en de nieuwe opgaven vanaf 2015 gekozen voor onderstaande verhoging per jaar per taak. De stijgingspercentages van de drie taken zijn verschillend. Door deze percentages te hanteren realiseren we een sluitende begroting.

Belastingopbrengststijging (%) per waterschapstaak volgens het Meerjarenplan 2015-2018 waarbij de jaarschijf 2015 t.o.v. 2014 gebaseerd is op de begroting 2015.

	Begroting 2015 2015 t.o.v. 2014	MJP 2015-2018 2016 t.o.v. 2015	MJP 2015-2018 2017 t.o.v. 2016	MJP 2015-2018 2018 t.o.v. 2017
Watersysteemheffing	3,6	4,6	3,9	3,9
Zuiveringsheffing	1,8	3,1	3,1	3,1
Wegenheffing	3,7	4,0	4,0	4,0
Gemiddeld	3,0	4,0	3,6	3,6

Ontwikkeling van het eigen vermogen

Ons eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve, een bestemmingsreserves per taak en egaliseringsreserves. De stand van de reserves is als volgt (de jaarrekening 2014 heeft mogelijk effect op onderstaande reserves, dit effect is nog onbekend bij het opstellen van de begroting 2015 en is derhalve niet voorzien).

- De algemene reserve is bedoeld voor calamiteiten met grote financiële gevolgen en bedroeg begin 2014 € 25,0 miljoen. De berekening van het gewenste weerstandsvermogen (en algemene reserve) gebeurt bij het opstellen van de jaarrekening. Als het gewenste bedrag hoger is dan de huidige stand stellen we een groeipad op.
- De bestemmingsreserves per taak zijn bedoeld om te voorkomen dat belastingtarieven jaar op jaar schommelen. Begin 2015 bedragen deze in totaal € 5,8 miljoen;
- Egaliseringsreserves hebben ook tariefegaliseratie tot doel, maar hebben een meer structureel karakter en richten zich op een specifiek doel (bijvoorbeeld huisvesting) en op de (middel-)lange termijn. De egaliseringsreserves bedragen begin 2015 € 45,0 miljoen.

Ontwikkeling van de schuldenpositie

De volgende tabel geeft een weergave van het verloop van de schuldenlast, de verhouding kapitaallasten/totale lasten van de exploitatiebegroting en de verhouding omvang schuld/belastingopbrengst tijdens de planperiode van het Meerjarenplan 2015-2018 en geeft een doorkijk naar 2030.

Omvang schuldenpositie

	2015	2016	2017	2018	2020	2030
Omvang schuld (bedragen x € 1 miljoen)	583	585	578	566	568	387
Verhouding kapitaallasten/totale lasten	24%	24%	23%	23%	24%	20%
Verhouding omvang* schuld/belastingopbrengst	2,71	2,61	2,50	2,36	2,19	1,26

* inclusief de stijging van de belastingopbrengst conform MJP 2015-2018

De tabel laat zien dat de omvang van de schuld afneemt na 2020. Dit komt door een dalende trend van het investeringsvolume (activeringsvolume). Dit wordt nog versterkt door ons voornemen om vanaf 2017 de aanleg en vervanging van persleidingen, rioolgemaal en poldergemaal ten laste van de exploitatiebegroting te brengen.

Financiële kadernota's

Aan de wettelijk in de begroting opgenomen verplichte paragrafen moeten kadernota's ten grondslag liggen. Met deze nota's geeft het algemeen bestuur aan over welke informatie het wil beschikken. De constant veranderende omgeving maakt het nodig de nota's periodiek te herzien. In 2015 herzien we deze financiële kadernota's.

Wet Hof (Wet houdbare overheidsfinanciën)

In 2013 trad de Wet Hof in werking. Deze wet bepaalt dat niet alleen het Rijk maar ook de decentrale overheden moeten bijdragen aan het verkleinen van het Nederlandse begrotingstekort. Hiervoor wordt het zogeheten EMU-saldo gehanteerd. Als dit de norm overschrijft, is sprake van een EMU-tekort.

Het EMU-saldo wordt berekend op basis van een ander administratief stelsel dan het baten-en-lastenstelsel dat waterschappen moeten hanteren. Zo hebben wij in ons meerjarenplan als uitgangspunt een dekkende begroting over de planperiode. Toch is dan niet automatisch het EMU-saldo ook dekkend. Dit komt vooral, doordat de EMU-saldeberekening investeringen die in een bepaald jaar begroot staan direct en in zijn geheel meerekent als kosten, terwijl in onze begrotingen investeringen verspreid over decennia worden afgeschreven. Ook uitgaven uit reserves worden gezien als directe kosten in dat jaar.

Het EMU-saldo wordt getoetst aan een norm. Voor 2015 is daarover het volgende bekend. De waterschappen mogen gezamenlijk maximaal 0,05% van het bruto binnenlands product (bbp) als EMU-tekort hebben. Dit komt neer op circa € 310 miljoen. Op basis van omvang wordt dit naar rato verdeeld over de waterschappen naar een individuele referentiewaarde. Voor ons betekent dit dat het EMU-tekort in 2015 circa € 33 miljoen mag bedragen.

Investerings en exploitatie

De verslagleggingregels uit het Waterschapsbesluit schrijven voor dat we kosten van werken en diensten met een meerjarig nut activeren. Daarbij hanteren we afschrijvingstermijnen die overeenkomen met de verwachte gebruiksduur. De balans geeft zo een beeld van onze bezittingen en schulden. Daarnaast verlangen de regels een (meerjarige) sluitende begroting. De belastingen moeten de kosten dekken. Wanneer we de regels strak hanteren en veel activeren, schuiven de kosten naar de toekomst. De kapitaallasten nemen dan een steeds groter deel van de exploitatiebegroting voor hun rekening. De begroting wordt inflexibel, omdat veel kosten voor een langere periode vastliggen. Dit willen we voorkomen. Daarom zoeken we de grenzen van de verslagleggingregels op. Daarnaast trachten we deze regels aangepast te krijgen, zodanig dat we ook in de toekomst een verantwoord financieel beleid kunnen voeren.

De waterschapsbelasting wordt efficiënt, tijdig, klantgericht en rechtmatig opgelegd en geïnd

De kwaliteit van de belastingprocessen is geborgd door het continu planmatig verbeteren van de administratieve organisatie, managementinformatie, gegevensbestanden, belastingssystemen en de ontwikkeling van medewerkers.

Onze communicatiestrategie is gericht op het optimaal informeren van onze klanten en het

minimaliseren van telefonische en schriftelijke reacties. Alle inspanningen zijn gericht op structureel een percentage van 99,5% aan tijdig en correct opgelegde belastingaanslagen.

Ons heffingsbeleid is erop gericht de conjuncturele effecten zoveel mogelijk in beeld te brengen, te houden en te verwerken in de prognose van de maatstaven. Dit maakt het mogelijk de begrotingen en uiteindelijk de tarieven zo nauwkeurig mogelijk vast te stellen.

Exploitatielasten		Jaarrekening	Begroting	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2013	2014	2015
Heffing en invordering	Externe kosten	3,7	3,7	3,9
	Externe opbrengsten	-198,7	-207,7	-214,0
	Kapitaallasten	0,0	0,0	0,0
	Interne kosten	4,6	5,1	4,7
	Onvoorzien	0,0	0,1	0,8
	Totaal excl. Reserves	-190,4	-198,8	-204,6
	Reserves	-	-	-
	Totaal incl. reserves	-190,4	-198,8	-204,6

Investeringsvolumes <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Jaarrekening	Begroting	
		2013	2014	2015
Heffing en invordering	Uitgaven	-	-	0,2
	Inkomsten	-	-	-
	Totaal	-	-	0,2

De financiële boekhouding is juist, tijdig, volledig en rechtmatig

De financiële boekhouding wordt juist, tijdig, volledig en rechtmatig geadmistreerd, opdat een goedkeurende verklaring wordt verkregen van de accountant.

Dit bewerkstelligen we onder andere door de financiële boekhouding op een dusdanige wijze in te richten en te optimaliseren, betere ontsluiting van het financiële systeem, dat we tijdige en betrouwbare managementinformatie verkrijgen. De doorontwikkeling van het huidige financiële systeem is hierbij een belangrijke voorwaarde. Hiervoor is in deze begroting een investeringsbudget opgenomen van € 1,5 miljoen (jaarschijf 2015).

Exploitatielasten resultaten 3 en 4 (exclusief heffing en invordering)

Exploitatielasten		Jaarrekening	Begroting	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2013	2014	2015
Bedrijfsvoering	Externe kosten	15,8	16,2	13,7
	Externe opbrengsten	-1,7	-0,7	-0,8
	Kapitaallasten	7,2	7,8	6,7
	Voorzieningen	2,4	0,0	0,4
	Interne opbrengsten	-1,6	-1,4	-1,1
	Onvoorzien	0,0	0,4	0,1
	Totaal excl. reserves	22,1	22,3	19,0
	Reserves	-7,2	-5,1	4,6
	Totaal incl. reserves	14,9	17,2	23,6

Beheerinvesteringen resultaten 3 en 4 (exclusief heffing en invordering)

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening	Begroting	
		2013	2014	2015
Bedrijfsvoering	Uitgaven	2,3	4,0	4,1
	Inkomsten	-	-	-
	Totaal	2,3	4,0	4,1

7. Weerstandsvermogen en risico's

Weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit

Ons bestuur heeft in 2011 de nota 'Reserves en voorzieningen' vastgesteld. In deze nota is opgenomen dat we minimaal jaarlijks het weerstandsvermogen berekenen. Dit om de financiële gevolgen van de risico's voor minimaal 95% te kunnen afdekken. Om een stabiele situatie te creëren, hanteren we een marge van 5%. Dat wil zeggen: extra stortingen of onttrekkingen aan de algemene reserve gebeuren alleen als de financiële impact van risico's significant toe- of afnemen.

Periodiek actualiseren we de risico-inventarisatie. Voor de begroting heeft de laatste actualisatie in juni 2014 plaatsgevonden, overeenkomstig de systematiek in de kadernota risicomanagement. Dit leidde tot een overzicht met 131 risico's. De totale maximale gevolgen hiervan bedragen circa € 75 miljoen. Deze risico's zijn ingevoerd in ons informatiesysteem voor risicomanagement. Met de risicosimulatie in het systeem (die de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet weegt) hebben we begin juli 2014 beoordeeld hoe hoog ons weerstandsvermogen moet zijn. De uitkomst van de risicosimulatie (een methode om risico's, kansen van optreden en de gevolgen te simuleren) is € 24,2 miljoen en hiermee valt dit berekend bedrag binnen de marge van 5% ten opzichte van de vastgestelde weerstandscapaciteit. Dit betekent dat de huidige weerstandscapaciteit van € 25 miljoen voldoende is (deze € 25 miljoen is in 2012 bestuurlijk vastgesteld en sindsdien ongewijzigd).

Risico's

Wij hanteren voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's een systematiek die het risico uitdrukt in kans op optreden vermenigvuldigd met het gevolg waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar strategische, compliance of operationele gevolgen. Daarbij wegen we, indien relevant, ook het financiële aspect mee. De systematiek is als volgt:

Risicoscore		Kans van optreden		
		incidenteel*	middelgroot**	groot***
Gevolgen van optreden	beperkt	1	2	3
	middelgroot	2	4	6
	omvangrijk	3	6	9

* incidenteel: minder dan 1 keer in een mensenleven¹¹

** middelgroot: minimaal 1 keer in een mensenleven tot 1 keer per jaar

*** groot: 1 keer of meerdere malen per jaar.

Het bepalen van de gevolgen van optreden is geen harde wetenschap, maar bestaat altijd uit het ontwikkelen van een logische onderbouwing van de score. Dit is vanzelfsprekend een leerproces waarin bestuur en ambtelijke organisatie al doende ervaring opbouwen. De volgende stap is het bepalen van de mogelijke financiële gevolgen van het mogelijk optreden. De systematiek hierbij is:

categorie	maximale gevolgen
A	minder dan € 250.000
B	tussen € 250.000 en € 500.000
C	tussen € 500.000 en € 1.000.000
D	meer dan € 1.000.000

De gehanteerde bedragen lijken fors, maar moeten worden gezien in het licht dat het om een *mogelijke* gebeurtenis gaat. In het volgende overzicht zijn de strategische risico's opgenomen waarvan de score 9 bedraagt en/of de maximale financiële gevolgen boven de € 1 miljoen liggen.

¹¹ Een mensenleven wordt gesteld op 80 jaar. Bron: Nationaal Kompas Volksgezondheid

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Maximaal financieel gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Ontstaan van watervervuiling	<ul style="list-style-type: none"> Grote brand (zoals bij Moerdijk bij een chemisch bedrijf). Andere calamiteiten zoals explosie, kantelende vrachtwagen met gevaarlijke stoffen. 	<ul style="list-style-type: none"> Milieuschade. Dode vissen en watervogels. Beperking beregening met als gevolg gewasschade. 	6	€ 8,5 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> Er is een calamiteitenorganisatie actief. De meest risicovolle bedrijven binnen het werkgebied van HHNK zijn in kaart gebracht. Voor deze bedrijven wordt een kenniskaart opgesteld met daarop een inzet- en bestrijdingsplan en een inventarisatie van benodigde middelen. Deze inventarisatie wordt gebruikt om de financiële gevolgen nader vast te stellen.
Vorbereidingskosten Hoogwaterkering Den Oever worden meer dan 15% van de geraamde realisatiekosten.	De scope van het project is gewijzigd.	De overschrijding van voorbereidingskosten is niet subsidiabel volgens de subsidieregeling, waardoor HHNK deze kosten zelf moet dragen.	3	€ 5,0 miljoen	Gesprekken met PB HWBP lopen. PB HWBP heeft de principe-uitspraak gedaan dat de kosten subsidiabel zijn. Gespreksverslag moet nog worden vastgesteld.
Installaties bij rwzi's (elektrisch en mechanisch) zijn niet veilig.	<ul style="list-style-type: none"> Geen of onvoldoende onderhoud Lekkage van biogas en een ontstekingsbron 	<ul style="list-style-type: none"> Niet voldoen aan ATEX-wetgeving. Imagoschade. Langdurig geen slib verwerking. Brand en explosie. 	6	€ 3,0 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> Explosie Veiligheidsdocumenten en een plan van aanpak zijn opgesteld. Aanpassingen voor mechanische installaties loopt. Voor elektrische installaties wordt een plan van aanpak opgesteld. In 2014 wordt dit voor alle rwzi's uitgevoerd.

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Maximaal financieel gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Natuurterrein-beheerders maken vanaf 2009 bezwaar tegen belastingheffing over percelen die bij hen in eigendom zijn en door HHNK (waterschappen) worden aangemerkt als ongebouwd i.p.v. natuurterrein.	Sinds 2009 is voor de watersysteem-heffing en de wegenheffing de categorie Natuur geïntroduceerd. De wetgever heeft geen sluitende definitie meegegeven om de categorie te definiëren.	Als uit de uitspraak van het Gerechtshof blijkt dat de waterschappen zijn uitgegaan van onjuiste definitie, dan dient HHNK achteraf ten onrechte geheven belasting terug te betalen.	4	€ 2,0 miljoen	HHNK heeft in 2013 een voorziening getroffen van € 1,6 miljoen voor de jaren 2009 t/m 2013. Dit was gebaseerd op de aanname dat het aantal ha natuurterrein waar het in de procedure om draait, uitkomt op 3500 ha. Uit onderzoek door een adviesbureau blijkt dat verschillende uitgangspunten voor de bepaling van het gebied kunnen worden gehanteerd. In het minst gunstige scenario neemt het aantal hectaren natuurterrein toe van 3500 ha naar 7000 ha. Dit leidt tot een toename van deze getroffen voorziening met een extra kostenpost van € 2 miljoen tot gevolg.
De anticiperende grondaankopen bij het project Markermeerdijk Hoorn Edam Amsterdam zijn niet subsidiabel.	Programma-bureau HWBP doet geen (heldere) uitspraak over de subsidiabiliteit. De tekst in de brieven is niet eenduidig genoeg.	De accountant beschouwt deze kosten voorlopig als niet subsidiabel.	4	€ 1,8 miljoen	In nauwe samenspraak met de accountant, HHNK en Rijkswaterstaat worden de teksten van de brieven aangepast, zodat deze grondaankopen in ieder geval grotendeels subsidiabel zullen zijn.
De HVC doet een beroep op de garantstelling door HHNK voor de investeringen in de afvalverwerking.	HVC lijdt verliezen en krijgt problemen met de banken die gegarandeerde leningen hebben verstrekt.	<ul style="list-style-type: none"> • Imagoschade. • Extra kosten voor HHNK. 	3	€ 1,6 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> • Huidige aandelenpakket (HHNK bezit 0,23% aandelen HVC) is niet rechtmatig. Oplossing wordt gezocht. • Risicoanalyse opgesteld voor al dan niet overdragen SDI aan HVC. • N.a.v. berichten medio 2014 over risico's voor deelnemende partijen worden (financiële) risico's voor HHNK nader in kaart gebracht.

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Maximaal financieel gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Verkeersonveilige situatie, omdat achterstallig onderhoud aan de Wegen niet wordt ingelopen.	<ul style="list-style-type: none"> Onvoldoende middelen beschikbaar voor het inlopen van het achterstallig onderhoud bij het vaststellen van het wegenbeleidsplan. Bij het opstellen van de prognoses van de benodigde middelen is uitgegaan van verouderde informatie. 	<ul style="list-style-type: none"> Grotere kans op ongevallen en aansprakelijkheidsstelling. Extra inzet van buitendienst medewerkers. Imagoschade. Oplopend benodigd budget. Problemen met overdragen wegen (gemeenten willen geen wegen in een slechte staat van onderhoud). 	6	€ 1,5 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek doen naar andere indeling wegen categorieën om het onderhoud in kwaliteit te differentiëren. Nauwere samenwerking met de aannemers om inzicht en kennis te delen.
Het falen van de waterkering bij een deel van Helderse Zeewering (Kaap Hoofd), gemeente Den Helder.	Door sterke stroming wordt de staat van onderhoud van zinkstukken en bestorting aangetast.	De waterkering verliest de buitenwaartse stabiliteit.	6	€ 1,5 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren jaarlijkse Dieptemetingen onderwaterprofiel (Lodingen) Noordzee en Waddenzee In vierde kwartaal volgt de najaarsrapportage van de dieptemeting waarin de waarneming, diagnose en prognose staan. Op basis van de waarneming wordt een plan van aanpak opgesteld voor correctief onderhoud ter voorkoming van dreigende calamiteit.

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Maximaal financieel gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
<ul style="list-style-type: none"> Het water dat in beheersgebied van HHNK wordt ingelaten, kan niet volgens de afspraken in de verdringingsreeks over de functies worden verdeeld. De benodigde hoeveelheid water binnen het beheersgebied van HHNK kan niet worden ingelaten 	<ul style="list-style-type: none"> Onvoldoende inzicht in de watervraag. HHNK benut de mogelijkheden in het watersysteem onvoldoende Gebruikers gaan onbewust om met water gebruik Onvoldoende water inlaten als waterstand van het Markermeer en IJsselmeer onder het niveau NAP<- 0,35 m komt 	<ul style="list-style-type: none"> Watertekort (of overschot) in bepaalde gebieden Schadeclaims als HHNK de afspraken van de verdringingsreeks niet kan waarmaken. De schadebedragen kunnen oplopen van enkele duizenden euro's voor individuele gebruikers tot tientallen miljoenen euro's voor schade aan infrastructuur. 	6	€ 1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> Water tekort te voorkomen, het watersysteem in komende jaren verder optimaliseren voor wateraanvoer Het opstellen van wateraanvoerplannen voor watertekort situaties (Waterprogramma 2016-2012) Bewustzijn creëren bij gebruikers die zij zelf hebben om risico's te beperken. Borgen van HHNK belangen in de ontwikkelingen rond peilbeheer en de waterverdeling IJssel- en Markermeergebied.
IBA's die niet NEN3140 gekeurd zijn.	Alle objecten van HHNK zijn NEN3140 gekeurd, behalve de IBA's. Dit komt deels, omdat HHNK geen eigenaar is (maar wel beheer/ onderhoud doet), formeel is gemeente eigenaar.	<ul style="list-style-type: none"> Niet voldoen aan wet en regelgeving. Er kunnen ongelukken gebeuren omdat de installatie elektrisch niet veilig is (blijkt uit inspectie). Extra kosten en imagooverlies. 	4	€ 1,0 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> Keuring in gang zetten. Kosten van beheersmaatregelen zijn op dit moment hoog (gezien het 745 IBA's zijn die HHNK beheert). Besluit nemen in overleg met de portefeuillehouder.

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Maximaal financieel gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Het vertrouwen van directie en bestuur in de organisatie van de baggertaak is onvoldoende.	<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende stabiliteit in financiële gegevens. • Kwaliteit rapportage onvoldoende. • Geen centrale aansturing baggertaak. 	Bestuur verliest vertrouwen in de ambtelijke organisatie.	9	p.m.	<ul style="list-style-type: none"> • Instellen van een Taskforce Baggeren, die de opdracht heeft op de programmatische werkwijze versneld in te voeren. • Er is personele capaciteit vrijgemaakt voor de sturing van het operationele werk. • Momenteel loopt een onderzoek baggerbeheer t.b.v. implementatie verbetertraject.
Ontwikkeling recreatiepark Kinselmeer belemmert de versterking van de Markermeerdijk.	Conflicterende belangen HHNK en projectontwikkelaar.	Schadevergoeding en imagoverlies.	9	p.m.	<ul style="list-style-type: none"> • De rechter heeft besloten dat HHNK de schade moet vergoeden. De omvang van de schade is nog niet bepaald. • HHNK is in hoger beroep gegaan.

8. Waterschapsbelasting

Wij heffen vier soorten belasting:

- watersysteemheffing;
- wegenheffing;
- zuiveringsheffing;
- verontreinigingsheffing.

De watersysteemheffing en wegenheffing worden opgebracht door de inwoners van ons beheersgebied en door de eigenaren van huizen, bedrijven en grond. Wat betreft de watersysteemheffing is de inwonerdichtheid van ons beheersgebied bepalend voor het aandeel dat inwoners in de kosten dragen. De economische waarde en het aantal hectaren (ha) van hun bezittingen is de indicator van het belang dat zij bij de waterschapstaken hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven op basis van vervuilingseenheden (VE) volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

Correctieposten

Bij de berekening van de belastingtarieven houden wij rekening met een aantal correctieposten, namelijk kwijtschelding, vermindering en oninbaar. Hieronder volgt de uitleg van deze termen.

Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet in staat is de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijtschelding aanvragen. Dit is alleen mogelijk voor aanslagen waterschapsbelasting die betrekking hebben op de eigen woonruimte. We beoordelen daarvoor de persoonlijke en financiële situatie van de belastingplichtige en bepalen of deze in aanmerking komt voor kwijtschelding. Daarbij volgen we de landelijk geldende kwijtscheldingsregels. In lijn met het in 2013 genomen besluit door ons bestuur houden wij bij de bepaling van het recht op kwijtschelding rekening met de kosten van kinderopvang. We werken bij de aanvraag en behandeling van kwijtscheldingsverzoeken samen met alle gemeenten boven het Noordzeekanaal.

Vermindering

Vermindering betreft het verlagen van het aanslagbedrag, omdat bijvoorbeeld blijkt dat de waarde of het aantal vervuilingseenheden niet juist is vastgesteld. Als bijvoorbeeld een belastingplichtige succesvol bezwaar maakt tegen de door de gemeente vastgestelde WOZ-waarde moeten wij de nieuwe lagere waarde overnemen en de opgelegde aanslag bijstellen.

Oninbaar

Wij treffen alle mogelijke maatregelen om een aanslag betaald te krijgen. Vaak betreft dit meerjarige trajecten. Als na die inzet blijkt dat er ook voor de (externe) deurwaarder op geen enkele wijze meer een betaling te verwachten valt, neemt de ambtenaar belast met de invordering een besluit, waarmee we de pogingen staken een nog openstaande aanslag in te vorderen of te verrekenen.

Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven 2015 is zichtbaar gemaakt in de volgende tabel. De belastingopbrengsten per categorie kunnen door afrondingsverschillen in beperkte mate afwijken van de begrote opbrengsten.

Categorie	Belasting-eenheid	Netto draagvlak 2014*	Tarief 2014 (€)	Bruto draagvlak 2015*	Correctie-posten	Netto draagvlak 2015	Tarief 2015 (€)	Belasting-opbrengst (bedragen x € 1.000)
<i>Zuiveringsheffing</i> Ingezetenen en bedrijven	VE's	1.344.716	57,21	1.443.473	94.153	1.349.320	58,04	78.315
<i>Watersysteemheffing</i> Ingezetenen	WE	443.100	96,39	474.000	27.539	446.461	99,55	44.311
Ongebouwd	Hectare	111.266	95,16	121.500	510	120.990	98,60	11.930
Ongebouwd verharde openbare wegen	Hectare	35.865	285,48	27.000	113	26.887	295,80	2.651
Ongebouwd buitendijks vrijafstromend	Hectare	423	23,79	75	0	75	24,65	7
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrijafstromend	Hectare	448	214,11	225	1	224	221,85	22
Gebouwd	EW	122.918.640.065	0,0475%	120.585.955.636	747.632.925	119.838.322.711	0,051%	60.518
Gebouwd buitendijks vrijafstromend	EW	517.869.919	0,01188%	397.066.217	2.461.811	394.604.406	0,0126%	199
Natuurterrein	Hectare	23.444	4,93	23.500	122	23.378	5,13	120
<i>Verontreinigingsheffing</i> Woningen en bedrijven	VE's	9.954	57,21	10.800	927	9.873	58,04	573
<i>Wegenheffing</i> Ingezetenen	WE	175.371	37,61	186.000	8.240	177.760	38,47	6.838
Ongebouwd	Hectare	69.759	21,51	67.840	251	67.589	23,02	1.556
Gebouwd	EW	48.780.623.957	0,01156%	47.369.031.262	265.266.575	47.103.764.687	0,01241%	5.846
Natuurterrein	Hectare	6.983	0,99	7.000	20	6.980	1,03	7
Totale belastingopbrengst								212.893

*incl tariefdifferentiatie zoals vastgesteld in de kostentoedelingsverordening (voor Netto draagvlak 2014 betekent dit dat de getallen in de begroting 2014 verschillen van de getallen die hier in de begroting 2015 staan). Dit houdt in dat het draagvlak gebouwd buitendijks vrijafstromend 75% lager is vastgesteld, ongebouwd verharde openbare wegen 200% hoger, ongebouwd buitendijks vrijafstromend 75% lager en ongebouwd openbare wegen buitendijks vrijafstromend 125% hoger. Op basis van het aangegeven draagvlak worden de belastingtarieven berekend.

Belastingopbrengst 2015

Het Meerjarenplan 2015-2018 heeft als uitgangspunt dat de totale belastingopbrengst in 2015 ten opzichte van 2014 gemiddeld stijgt met maximaal 4%. De begroting 2015 is binnen dit kader opgesteld, de stijging van de begrote (gemiddelde) belastingopbrengst is 3%.

Het verwachte verloop van de bestemmingsreserves van de taken over 2015 is als volgt (vergelijk tussen begroting 2015 en MJP 2015-2018 jaarschijf 2015):

Verloop bestemmingsreserves begroting 2015

Bestemmingsreserves <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand 01-01-2015	Vermeerderingen 2015	Onttrekkingen 2015	Stand 31-12-2015
Zuiveringsbeheer	-5,3	6,9		1,6
Watersysteembeheer	11,1	1,7		12,8
Wegenbeheer	0,0		-0,2	-0,2
	5,8	8,6	-0,2	14,2

Verloop bestemmingsreserves volgens MJP 2015-2018

Bestemmingsreserves <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand 01-01-2015	Vermeerderingen 2015	Onttrekkingen 2015	Stand 31-12-2015
Zuiveringsbeheer	-5,3	6,2		0,9
Watersysteembeheer	11,0	1,5		12,4
Wegenbeheer	-0,1		-1,0	-1,1
	5,5	7,7	-1,0	12,2

9. Incidentele baten en lasten 2015

In deze begroting is een aantal baten en lasten opgevoerd, die eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd. Dit noemen we incidentele baten en lasten.

De incidentele baten zijn:

1. In deze begroting hebben we de te verwachten grondverkopen geraamd op € 0,2 miljoen.

De incidentele lasten zijn:

1. Voor het organiseren van de verkiezingen in maart 2015, hebben wij in deze begroting € 1,5 miljoen begroot.

10. Kostentoe-rekening

Kostenallocatie

Onze administratie is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen (UvW). De programma's in het jaarplan zijn opgebouwd uit deze producten. Om ervoor te zorgen dat we de kosten en opbrengsten zo correct mogelijk verdelen over de producten hanteren we de volgende systematiek van kostenallocatie.

- De kosten en opbrengsten waarvan duidelijk is op welk product ze betrekking hebben, verantwoordt we direct op het betreffende product;
- Kosten en opbrengsten die niet direct op een product betrekking hebben, verzamelen we in eerste instantie op de betreffende afdeling en rekenen we op basis van de ureninzet (uren maal tarief) toe aan de producten;
- Het resultaat op de producten 'bestuur' en 'externe communicatie' rekenen we toe aan de taken op basis van vaste verdeelsleutels;
- De kosten van de ondersteunende producten rekenen we toe aan de onderliggende beheer- en beleidsproducten. Dit op basis van het totale aantal directe uren per product;
- De resultaten op de producten rekenen we toe aan de taken.

Renteomslag

We passen geen directe financiering toe. Er is dus geen koppeling van een lening aan een investering. Daarom hanteren we voor de berekening van de kapitaallasten een algemeen rentepercentage, de zogenaamde omslagrente.

Onze rentekosten bestaan uit:

- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van geldleningen;
- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van rekening-courant;
- de aan ons eigen vermogen vergoede rente.

Met behulp van een omslagrentepercentage worden de netto rentelasten 'omgeslagen' over alle investeringen. Het omslagrentepercentage berekenen we als volgt.

Rentelasten van jaar X

Boekwaarde investeringen op 1 januari jaar X + 50% netto-investeringen in jaar X

De onderstaande tabel toont het berekende percentage. In 2015 gaan we uit van een omslagrente van 2,8% (2014: 3,12%).

Toelichting op tabel

- De vermelde rente op langlopende geldleningen is gebaseerd op de inschatting (juli 2014) dat we in 2014 voor € 124 miljoen en in 2015 voor € 90 miljoen leningen aangaan. Het beheer van de leningenportefeuille wordt beïnvloed door het tijdstip van de te ontvangen subsidies. Indien hier enorme wijzigingen in zijn heeft dit effect op de aan te trekken geldleningen. Dit kan een positief/negatief effect hebben op de omslagrente;
- Het deel van de vaste activa waarvoor geen leningen zijn aangetrokken, financieren we met eigen financieringsmiddelen. Daarom voegen we 2,8% rente toe aan het eigen vermogen (2014: 3,12%). Conform het beleid inzake reserves en voorzieningen vindt toerekening van de rente aan het eigen vermogen, met uitzondering van de algemene reserve, plaats op basis van de omslagrente;
- In deze begroting hebben we de boekwaarden gebaseerd op de boekhoudkundige grondslag van boekwaarden en opbrengsten. De vermelde boekwaarden per 1 januari 2015 en de netto-investeringen 2015 hebben we gecorrigeerd voor de verstoring van de werkelijke

kasstromen van het HWBP. Voor de renteomslag gaan we uit van het verwachte werkelijke kasritme van de HWBP-bijdragen van het Rijk.

Renteomslag (bedragen x € 1.000)	2014	2015
Rentelasten langlopende geldleningen	16.160	16.628
Rentelasten rekening-courant	138	-
Rentelasten eigen financieringsmiddelen	1.828	1.423
Totaal rentelasten	18.126	18.051
Rentebaten rekening-courant / deposito's	-	-
Bespaarde rente door gebruik bestemmingsreserves	-	-
Totaal rentebaten	283	177
Netto rentelast	17.843	17.874
Boekwaarde (im)materiële vaste activa per 1 januari	545.209	609.889
50% van de netto-investeringen	26.683	27.964
	571.892	637.853
Omslagrente	3,12%	2,8%

In hoofdstuk 16.6 staat een overzicht van de nog aan te trekken leningen. Voor 2015 begroten we voor € 90 miljoen aan leningen die we moeten aantrekken en € 51 miljoen aan aflossingen. Dit betekent dat de leningenportefeuille met € 39 miljoen stijgt. Hierdoor stijgen de rentelasten op langlopende geldleningen (ten opzichte van 2014).

11. Egalisatiereserves en voorzieningen

Naast onze algemene reserve en de bestemmingsreserves van de taken kennen wij een aantal egalisatiereserves en voorzieningen. Rentetoevoeging aan egalisatiereserves vindt alleen plaats bij egalisatiereserves waarvan de vrijval nog niet is gestart. Wanneer de vrijval is gestart, brengen we de rentevergoeding ten gunste van de exploitatie. Aan voorzieningen voegen we geen rentevergoeding toe. In onderstaand overzicht specificeren we het verloop van deze onderdelen van ons vermogen in 2015.

(bedragen x € 1000)	Stand 01-01-2015	Vermeerderingen in 2015		Verminderings in 2015	Stand 31-12-2015
		Rente	Stortingen		
Egalisatiereserves					
CBL-voordeel	2.695	-	-	539	2.156
Keringen Texel	429	-	-	342	86
Amsterdam-Noord	8.190	-	-	819	7.371
Erfpachtgronden	8.297	-	-	1.037	7.260
Huisvesting	22.734	-	-	2.067	20.667
Werven	1.413	-	-	114	1.300
CO ₂ -reductie	1.266	15	-	695	586
	45.024	15	-	5.613	39.426
Voorzieningen					
Baggeren	17.646	-	7.061	9.160	15.547
Kosten Cross Border Lease	1.050	-	-	-	1.050
Kosten amovering zuiverings- technische werken	1.455	-	-	596	859
Pensioenverplichtingen in eigen beheer	2.578	-	-	309	2.269
Verbetering organisatie	599	-	-	410	189
Natuurterreinen	2.039	-	405	-	2.445
	25.367	-	7.466	10.475	22.358

Egalisatiereserve Cross Border Lease-voordeel

In 1997 is door de Cross Border Lease-transactie een voordeel ontstaan dat gedurende de looptijd van de overeenkomst vrijvalt ten gunste van de exploitatie. We begroten de vrijval dit jaar op € 0,5 miljoen.

Egalisatiereserve keringen Texel

Bij de vaststelling van de Jaarrekening 2006 heeft het algemeen bestuur besloten om de ontvangen afkoopsom van het Rijk voor het toekomstig onderhoud van overgenomen primaire zandige waterkeringen op Texel toe te voegen aan een egalisatiereserve.

Egalisatiereserve afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord

Per 1 januari 2009 hebben we het wegenbeheer in Amsterdam-Noord overgedragen aan de gemeente Amsterdam. Amsterdam heeft een afkoopsom betaald voor de door ons gederfde belastingopbrengst. Deze is gestort in een egalisatiereserve. De weggevallen belastingopbrengst van het wegenbeheer wordt jaarlijks gecompenseerd door een onttrekking uit deze reserve.

Egalisatiereserve erfpachtgronden

Door de verkoop van de erfpachtgronden verminderen de jaarlijkse pachtopbrengsten. De inkomsten van de verkopen worden daarom toegevoegd aan een egalisatiereserve. De lagere pachtopbrengsten worden gecompenseerd door de reserve volgens een bepaald schema te laten vrijvallen ten gunste van het exploitatieresultaat.

Egalisatiereserve huisvesting

De verkoopopbrengsten van kantoorpanden worden in de egalisatiereserve huisvesting gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve huisvesting gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gebouw in Heerhugowaard. De eerste onttrekking vond plaats in 2011. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het nieuwe gebouw.

Egalisatiereserve werven

De verkoopopbrengsten van werven worden in de egalisatiereserve werven gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve werven gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het wervenplan. De eerste onttrekking vond plaats in 2013. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van ons (hoofd)kantoor.

Egalisatiereserve maatregelen CO₂-emissiereductie

Het bestuur heeft besloten in november 2011 een egalisatiereserve te vormen voor de 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. Deze reserve is opgebouwd uit niet bestede budgetten uit 2010 en 2011. De reserve wordt gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te reduceren.

Voorziening baggeren

De voorziening Baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. De voorziening is gebaseerd op het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016, vastgesteld door het college van hoofdingelanden in februari 2012. De dotatie aan deze voorziening voor 2015 is bij vaststelling van het Meerjarenplan 2015-2018 gesteld op € 7,1 miljoen. Bij het opstellen van de begroting werd nog onderzocht of een voorziening of een reserve beter aansluit bij de bestuurlijke wensen bij het egaliseren van de middelen.

Voorziening kosten Cross Border Lease

In 1997 heeft een van onze rechtsvoorgangers langjarige CBL-transacties afgesloten. Gedurende de looptijd kunnen aanpassingen, verwijdering en verkoop van de in de lease betrokken activa leiden tot beheers- en/of begeleidingskosten en te betalen afkoopsommen. Deze kosten worden gefinancierd uit een voor dat doel gecreëerde voorziening.

Voorziening kosten amovering zuiveringstechnische werken

In juni 2011 heeft het algemeen bestuur besloten om de bestaande voorziening ter egalisering van de amoveringskosten van zuiveringstechnische werken in stand te houden tot en met 2016.

Voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer is ingesteld om te voorzien in de pensioenverplichting van oud-bestuurders.

Voorziening verbetering organisatie

In 2011 is besloten om in de komende jaren de organisatie te verbeteren. Verwacht wordt dat de organisatiewijziging frictiekosten veroorzaakt. In 2011 is hiervoor een voorziening getroffen voor € 2,3 miljoen.

Voorziening natuurterreinen

Ten behoeve van de gevolgen van rechtelijke uitspraken in nog lopende procedures inzake belasting natuurterreinen is een voorziening gevormd van € 2,4 miljoen.

12. Financiering

Voor de beleidsvoornemens over financieel risicobeheer verwijzen we naar hoofdstuk 7 'Weerstandsvermogen en risicobeheer' van deze begroting.

We hebben in de loop van de jaren investeringen (vaste activa) gedaan, die we vanwege hun meerjarige nut over meerdere jaren afschrijven. In 2015 investeren we voor € 104,2 miljoen, waarvoor we in enkele gevallen een bijdrage van derden ontvangen (in totaal € 48,2 miljoen). De afschrijvingen over 2015 begroten we op € 40,1 miljoen, terwijl € 2,0 miljoen rente aan de waarde van de activa wordt toegevoegd. Een overzicht per activasoort is als bijlage in paragraaf 16.5 opgenomen.

We financieren onze taakuitoefening met eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (leningen). Het verloop van de schulden over 2015 is als bijlage in paragraaf 16.6 opgenomen.

Wet Financiering decentrale overheden (Fido)

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet heeft als doel een solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om deze doelstellingen te kunnen toetsen hanteert de wet twee instrumenten.

- De kasgeldlimiet voor de beperking van het renterisico op korte financieringen (<1 jaar);
- De renterisiconorm voor de beperking van het renterisico op lange financieringen (>1 jaar).

De kasgeldlimiet geeft aan tot welk bedrag lagere overheden hun activiteiten met korte middelen mogen financieren. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23% van het begrotingstotaal (totale kosten). Elk kalenderkwartaal toetsen we de gemiddelde korte schuld van de betreffende maanden aan de limiet.

Uitgangspunt voor het invoeren van een renterisiconorm is het streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. Dit met het oog op een beperking van de renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het lening bedrag dat in aanmerking komt voor een renteherziening mogen in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal. De maximale herfinancieringsruimte voor 2015 is dus 30% van € 252 miljoen (is € 75,6 miljoen). Het bedrag dat we volgens de renterisiconorm moeten aflossen bedraagt € 53,3 miljoen; dit blijft onder de norm.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie en het treasurybeleid

De kredietcrisis heeft geleid tot het aanpassen van het stelsel van regelgeving in de financiële markten. De komende jaren moeten inspanningen worden geleverd om de verslechterde overheidsfinanciën te herstellen. De waterschappen leveren hieraan ook een bijdrage.

Naar verwachting doen zich bij ons geen ontwikkelingen voor die ten opzichte van voorgaande jaren een relevante invloed uitoefenen op het risicoprofiel, de financiële posities, de vermogenswaarden en de geldstromen.

Financiële risico's

De volgende financiële risico's spelen een rol bij het beheer van de liquiditeiten: renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico en valutarisico. De inkomende en uitgaande geldstromen van de Cross Border Lease worden afgerekend in US-dollars, zodat we hierover geen valutarisico lopen.

Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van vreemd vermogen hoger zullen zijn dan een gewenst niveau,

respectievelijk dat de renteopbrengsten van activa lager zullen zijn dan een gewenst niveau. Zolang de rente op korte financieringsmiddelen lager is dan de rente op lange financieringsmiddelen maken we gebruik van korte middelen. De berekende grens van de kasgeldlimiet wordt hierbij als maximum aangehouden. Tenzij er redenen zijn om hiervan tijdelijk af te wijken.

Het kredietrisicobeheer (of debiteurenrisico) is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid op een waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij. Door een strak invorderingsbeleid, met de uiteindelijke inschakeling van deurwaarders, beperken we dit risico zoveel mogelijk. Voor de invordering van waterschapsbelastingen beschikken we over sterke rechtsmiddelen.

Het liquiditeitsrisicobeheer is het beheersen van risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsplanning en meerjareninvesteringsplanning, waardoor de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. De beheersing van dit risico is afhankelijk van de hardheid van de cijfers die in de meerjarenbegroting zijn opgenomen.

Rentevisie

Voor 2015 hanteren we een omslagpercentage van 2,8% (begroting 2014: 3,12%).

Rente kortlopende leningen

Voor 2015 verwachten we dat de rente ligt tussen de 0,2% en 1,0%.

Rente langlopende leningen

De verwachting is dat de rente voor langlopende leningen ten opzichte van het niveau van 2014 daalt.

Liquiditeitsprognose

Voor het begrotingsjaar hebben we een liquiditeitsprognose opgesteld. Op kasbasis verwachten we € 353,6 miljoen aan uitgaven en € 259,7 miljoen aan inkomsten. Deze inkomsten kunnen zeer fluctueren door de invloed van subsidiestromen van onder andere het Rijk. We sturen in 2015 op een kortlopende schuld van circa € 55,0 miljoen.

Op basis van de kasgeldlimiet (23%) van het begrotingstotaal (€ 249 miljoen) kunnen we maximaal € 58,0 miljoen financieren met kortlopende financieringsmiddelen. Bij de huidige rentepercentages is het doelmatig om de ruimte tussen de kasgeldlimiet en de kortlopende schuld te benutten voor financieringsbehoefte.

Treasurybeheer

Het risicoprofiel van de financiering is laag. In de leningenportefeuille vaste schulden bevindt zich een gering aantal leningen (basis rentelening) met de mogelijkheid van beperkte renteherziening tijdens de looptijd. De rente van de overige leningen kan tijdens de looptijd niet worden aangepast. Zoals hiervoor al aangegeven, lopen we niet of nauwelijks krediet-, koers- en valutarisico's. Forse mutaties in aangenomen rentepercentages voor op te nemen en uit te zetten kortlopende financieringsmiddelen kunnen invloed hebben op het begrotingsresultaat.

De korte rente is nog steeds laag (debetrente rekening-courant NWB augustus 2014: 0,25%). Periodiek bekijken we welk deel van de kortlopende financieringsmiddelen we omzetten in geldleningen met een langere looptijd.

Net als voor 2014 stelt het bestuur voor 2015 een kredietruimte voor kortlopende financieringsmiddelen (kasgeld en krediet in rekening-courant) van € 60 miljoen beschikbaar.

De omvang van de leningenportefeuille ramen we per 1 januari 2015 op € 451 miljoen en de reguliere aflossing op € 49,9 miljoen. In 2015 vinden geen extra aflossingen plaats, omdat we daarvoor volgens de contracten geen mogelijkheden hebben.

Voor 2015 ramen we de omvang van de in de loop van het jaar af te sluiten vaste geldleningen op € 90 miljoen. Per 31 december 2015 is de omvang van de leningenportefeuille € 491 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 3,31%. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2015 (augustus 2014) bedroeg de rente voor rentevaste leningen met een looptijd van 15 jaar 2,25%. De gemiddelde afschrijvingstermijn van investeringen is 13,6 jaar. Bij het aantrekken van vaste geldleningen sluiten we hier zo veel mogelijk bij aan. Aflossing vindt plaats in jaarlijks gelijke termijnen.

Kort geld trekken we aan in de vorm van een rekening-courant-krediet en kasgeldleningen bij de huisbankier (Nederlandse Waterschapsbank) of bij andere geldverstrekkers die voldoende kredietwaardig zijn.

Indien we (tijdelijk) over een positief rekening-courant-saldo beschikken zijn wij verplicht dit saldo te stallen in de 'schatkist' van de Nederlandse staat, het zogenaamde schatkistbankieren. Een dergelijke situatie kan zich voordoen wanneer een subsidie voorafgaand aan de werkzaamheden wordt uitgekeerd.

13. Verbonden Partijen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Van bestuurlijk belang is sprake als een bestuurslid of ambtenaar namens het waterschap zitting heeft in het bestuur van de verbonden partij of als het waterschap stemrecht heeft voor een bestuurslid of ambtenaar. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Met ingang van 1 januari 2015 hebben wij een bestuurlijk en een financieel belang in elf organisaties. Dit is hetzelfde aantal als in 2014 en betekent derhalve dat er geen wijzigingen zijn in het aantal verbonden partijen.

In november 2011 heeft het CHI de beleidsnota 'Verbonden Partijen' vastgesteld. In deze beleidsnota worden de visie en de beleidsvoornemens ten aanzien van verbonden partijen toegelicht. Overeenkomstig het Waterschapsbesluit geven we in de begroting een overzicht van onze verbonden partijen. In dit hoofdstuk wordt dit overzicht gegeven. In onderstaande tabellen zijn de financiële waarden (indien bekend) van de deelnemingen weergegeven. Deze waarden zijn gebaseerd op de meeste recente cijfers van onze verbonden partijen.

Naam van de verbonden partij	De Nederlandse Waterschapsbank (NWB)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	Korte en langlopende kredieten verlenen. De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Activa	73.006	76.084
	Eigen vermogen	1.256	1.226
	Vreemd vermogen	71.750	74.858
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26% volgestort) Totaal € 530.283		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Activa	131.183	142.228
	Eigen vermogen	3.430	2.752

	Vreemd vermogen	127.753	139.476
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50, totaal € 43.388		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Het Waterschapshuis		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Stichting Het Waterschapshuis maakt sinds 1 januari 2013 deel uit van een gemeenschappelijke regeling.		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen (AB-lid GR), secretaris-directeur (lid programmaraad gemeenschappelijke regeling), ambtenaren lid van begeleidingscommissies.		
Openbaar belang	Uitvoeringsorganisatie voor 23 waterschappen op ICT-gebied. Met als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Activa	9.055	8.581
	Eigen vermogen	1.334	324
	Vreemd vermogen	7.720	8.256
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling stichting Het Waterschapshuis (HWH) stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur HWH aan te wijzen leden. De begroting van Het Waterschapshuis bedraagt ruim € 21 miljoen.		
Continu risico	De gemeenschappelijke regeling kan ontbonden worden. De waterschappen lijden dan financieel- en imagooverlies. De kans op acute ontbinding is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding zal HHNK voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende oplossing moeten zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is.		
Actief risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaar (directeur Bedrijfsvoering) is bestuurder van de stichting, de huidige interim-directeur is een medewerker van HHNK.		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Activa	2.337	2.263
	Eigen vermogen	263	13
	Vreemd vermogen	2.074	2.250
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		

Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid.		
Acuut risico	Aan de hand van de conclusies van het onderzoek ontrent de samenwerkingsmogelijkheden tussen Het Waterlaboratorium en Waterproef worden de fusiegesprekken voortgezet. Het totale traject om te komen tot een definitieve fusie wordt geschat op drie jaar.		
Naam van de verbonden partij	Huisvuilcentrale (HVC)		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Bestuur		
Openbaar belang	Nuts bedrijf voor gemeenten en waterschappen		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x €1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Activa	1.117.241	1.050.172
	Eigen vermogen (incl voorziening)	80.258	91.746
	Vreemd vermogen	927.238	958.426
Bestuurlijk belang	Deelname in een NV met andere overheden, 48 gemeenten en vijf andere waterschappen. HHNK heeft 7 van de in totaal 3.311 uitstaande aandelen.		
Financieel belang	HHNK staat garant voor 0,21% van de gegarandeerde leningen. Per 31 december 2013 betreft dit een garantstelling van bijna € 1,4 miljoen.		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Het moeten doen van een beroep op de garantstelling kan ontstaan doordat HVC verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf, hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de Europese Unie, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Activa	12.754	14.651
	Eigen vermogen (incl voorziening)	1.131	3.111
	Vreemd vermogen	11.622	11.613
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de ledenvergadering, evenredige vertegenwoordiging.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen.		
Continu risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur kan besluiten met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door D&H en CHI.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	BV Baggerzorg		

partij			
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Directeur Bedrijfsvoering		
Openbaar belang	Het bewerken, verwerken en hergebruiken van verontreinigde baggerspecie uit regionale oppervlaktewateren.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Activa	2.686	2.652
	Eigen vermogen (incl voorziening)	1.119	874
	Vreemd vermogen	1.567	1.776
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van het HHNK. Aandelenkapitaal HHNK is € 81.000.		
Continu risico	Het risico voor de aandeelhouder beperkt zich tot de wettelijke risico's.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Beemster Werelderfgoed		
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen, vertegenwoordigd door ambtenaar bestuurszaken.		
Openbaar belang	De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de droogmakerij.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1)	31-12-2013	31-12-2012
	Activa	10.692	13.788
	Eigen vermogen (incl. voorzieningen)	10.692	13.788
	Vreemd vermogen	-	-
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	HHNK levert jaarlijks een geïndexeerde bijdrage van € 5.844.		
Continu risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan de Beemster van de werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Netherlands Water Partnership (NWP)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Het NWP is een publiek-privaat samenwerkingsverband waarbinnen bedrijven, overheden, kennisinstellingen en non-profitorganisaties samenwerken om samen de (internationale) positie van de Nederlandse watersector te versterken.		
Naam van de verbonden	Netherlands Water Partnership (NWP)		

partij			
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Activa	1.835	2.223
	Eigen vermogen	1.286	1.706
	Vreemd vermogen	549	517
Bestuurlijk belang	Eén van de 181 deelnemers		
Financieel belang	Deelnemers van het NWP betalen contributie. HHNK betaalt € 3.000 per jaar. De Stowa, Unie van Waterschappen, PWN en ruim de helft van de waterschappen is lid van NWP. NWP is hét netwerk voor meer invloed in het buitenland. 200 partijen hebben zich aangesloten vanuit de overtuiging dat een sterke, samenwerkende watersector tot meer internationale kansen leidt.		
Continu risico	Geen		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Uitwaterende Sluizen Lease I BV		
Vestigingsplaats	Heerhugowaard		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaren		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Activa	171	162
	Eigen vermogen	153	144
	Vreemd vermogen	18	18
Continu risico	Er moet een hoge afkoopsom worden betaald wanneer het contract wordt beëindigd door HHNK. Daarnaast heeft het aanpassen van een installatie uit de CBL financiële consequenties. Verder leidt invoeren van bronbelasting tot hoge naheffingen, maar hiervoor zijn nog geen aanwijzingen.		
Naam van de verbonden partij	Muskusrattenbestrijding		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van gemeenschappelijke rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterkeringen en wegen		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2013	31-12-2012
	Activa	N.v.t.	N.v.t.
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.		
Continu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (vijf jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk gedurende twee jaar.		
Acuut risico	Geen		

14. EMU-saldo

De Nederlandse waterschappen verschaffen in hun begrotingen en jaarrekeningen inzicht in het EMU-saldo van de organisatie.

De berekening van het EMU-saldo voor 2015 is als volgt.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000.000)		
EMU-exploitatiesaldo		2,6
Vermeerderingen investeringen	-104,2	
Investeringsubsidies en bijdragen van derden	48,2	
Afschrijvingen	40,1	
Invloed investeringen		-15,9
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	7,5	
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-10,5	
Invloed voorzieningen		-3,0
EMU-saldo volgens begroting 2015		-16,3

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie in het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) is in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (overheidstekort) van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP).

Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3% blijft, is de Wet Houdbare Overheidsfinanciën vastgesteld per december 2013. Hierin wordt bepaald dat de waterschappen 0,06% mogen bijdragen aan dit tekort.

Wij hebben berekend dat het toegestane individuele EMU-tekort 2015 voor ons uitkomt op € 33 miljoen. De begrotingscijfers voor 2015 geven een tekort aan van € 16,4 miljoen. De marge tot de norm bedraagt daarmee € 16,6 miljoen.

15. Exploitatie

Exploitatie naar Effect

<i>(bedragen x 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Waterveiligheid	14,7	17,4	20,9
Voldoende water	65,4	66,6	67,4
Schoon (zoet)water	73,3	74,8	69,8
Veilige (vaar)wegen	19,5	19,6	19,1
Bestuur en Organisatie (inclusief waterschapsbelastingen)	-163,7	-171,0	-179,8
Totaal exclusief dotaties en onttrekkingen reserves	9,2	7,2	-2,6
Dotaties en onttrekkingen aan reserves	-9,6	-7,2	2,6
Eindtotaal	-0,4	0,0	0,0

Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Kostensoorten			
Rente	17.962	18.126	18.051
Afschrijvingen	44.847	42.566	40.139
Personeelslasten	74.472	76.360	71.443
Goederen en diensten van derden	96.818	105.729	108.938
Bijdragen aan derden	0	68	18
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	15.580	10.387	10.239
<i>Subtotaal kostensoorten</i>	249.678	253.236	248.828
Opbrengstsoorten			
Financiële baten	-2.139	-1.948	-1.485
Personeelsbaten	-818	-97	-224
Goederen en diensten aan derden	-7.979	-6.421	-7.154
Bijdragen van derden	-7.407	-8.062	-9.082
Waterschapsbelastingen	-197.277	-206.785	-212.893
Interne verrekeningen	-24.781	-22.680	-20.616
<i>Subtotaal inkomstsoorten</i>	-240.400	-245.993	-251.455
Exploitatieresultaat	9.278	7.244	-2.627
Toevoegingen aan reserves	3.427	-30	8.440
Onttrekkingen aan reserves	-13.062	-7.214	-5.813
	-357	0	0

Hieronder geven we per kosten- en opbrengstensoort een nadere toelichting op belangrijke ontwikkelingen in 2015 en opvallende afwijkingen ten opzichte van de begroting 2014. Wanneer er geen bijzonderheden zijn, is geen toelichting gegeven.

Rente

De rentekosten bedragen zowel in de begroting 2014 als 2015 € 18,1 miljoen. In de begroting 2014 waren meer subsidie-ontvangsten opgenomen voor het HWBP dan in 2015, maar door de lagere omslagrente voor de begroting 2015 leiden de lagere subsidieontvangsten niet tot hogere rentelasten.

Afschrijvingen

De afschrijvingskosten nemen in 2015 met € 2,5 miljoen af (van € 42,6 miljoen naar € 40,1 miljoen). De grootste veroorzaker van het afnemen van de afschrijvingskosten is de Slibdrooginstallatie in Beverwijk. In 2014 zijn de laatste afschrijvingskosten genomen voor de initiële bouw van de installatie.

Personeelslasten

De personeelskosten dalen van € 76,4 miljoen naar € 71,4 miljoen in 2015. Doordat de onderhandelingen over een nieuwe cao nog lopen zijn mogelijke effecten niet meegenomen. In paragraaf 16.2 wordt hier een nadere toelichting op gegeven.

Goederen en diensten aan derden

De toename van deze post wordt veroorzaakt door een bijdrage aan het optimaliseren van het afvalwatersysteem Hoorn.

Goederen en diensten van derden

De stijging van deze kosten wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de solidariteitsbijdrage van het HWBP is gestegen met € 2,8 miljoen.

Bijdragen van derden

De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een bijdrage van het landelijk bureau HWBP voor de afkoop van het toekomstig onderhoud van het fietspad bij de Pettemer- en Hondsbossche Zeewering.

Interne verrekeningen

De daling van deze post wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder uren op investeringen worden begroot. Deze daling heeft een directe relatie met de afname van de personeelskosten.

Exploitatieresultaat

De begroting 2015 sluit met een jaarresultaat voor dotaties en onttrekkingen aan reserves, van € 2,6 miljoen positief. Het resultaat wordt naar de reserves gebracht. Dit is nodig om in 2016 en 2017 de kosten te kunnen betalen die worden veroorzaakt door het in exploitatie nemen van VBK2, persleidingen, rioolgemalen en poldergemalen (in plaats van investeren) en voor de onttrekkingen uit de egaliseringsreserves.

Begroting naar taken (kostendragers)

	Belasting-tarieven 2013	Jaar-rekening 2013* (x € 1.000)	Belasting-tarieven 2014	Begroting 2014 (x € 1.000)	Belasting-tarieven 2015	Begroting 2015 (x € 1.000)
Zuivering						
<i>Nettokosten toegerekend aan de zuiveringstaak</i>		76.352		76.143		70.126
Onvoorzien				730		1.089

	Belasting- tarieven 2013	Jaar- rekening 2013* (x € 1.000)	Belasting- tarieven 2014	Begroting 2014 (x € 1.000)	Belasting- tarieven 2015	Begroting 2015 (x € 1.000)
Dividenden en overige algemene opbrengsten		10				
<i>Bruto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak</i>		76.362		76.961		71.215
Toevoeging bestemmingsreserve		701				7.100
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-6.307		-30		
<i>Verwachte belastingopbrengsten</i>		70.756		76.931		78.315
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		-		1.859		2.104
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaarverklaringen		2.788		2.999		3.361
<i>Brutobelastingopbrengsten</i>		73.544		81.789		83.779
Tarief zuiveringsheffing	52,64		57,21		58,04	
Watersysteem						
<i>Nettokosten toegerekend aan de watersysteemtaak</i>		111.381		115.044		117.465
Onvoorzien				1.221		1.527
Dividenden en overige algemene opbrengsten		14				
<i>Brutokosten toegerekend aan de watersysteemtaak</i>		111.395		116.265		118.992
Toevoeging bestemmingsreserve		3.023				1.340
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-		-153		
<i>Verwachte belastingopbrengsten (incl verontr)</i>		114.418		116.112		120.332
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		-		201		265
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaarverklaringen		2.337		2.581		2.963
<i>Brutobelastingopbrengsten (incl verontr)</i>		116.755		118.894		123.560
Tarief Watersysteemheffing						
Ingezetenen	83,94		96,39		99,25	
Ongebouwd	86,16		95,16		98,60	
Ongebouwd verharde openbare wegen	258,48		285,48		295,80	
Ongebouwd buitendijks vrijafstromend	21,54		23,79		24,65	
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrijafstromend	193,86		214,11		221,85	
Gebouwd	0,0491%		0,0475%		0,05050%	
Gebouwd buitendijks vrijafstromend	0,01228%		0,01188%		0,01263%	

	Belasting- tarieven 2013	Jaar- rekening 2013* (x € 1.000)	Belasting- tarieven 2014	Begroting 2014 (x € 1.000)	Belasting- tarieven 2015	Begroting 2015 (x € 1.000)
Natuurterrein	4,88		4,93		5,13	
Tarief Verontreinigingsheffing	52,64		57,21		58,04	
Wegen						
<i>Nettokosten toegerekend aan de wegentaak</i>		14.476		14.686		14.290
Onvoorzien		-		126		157
Dividenden en overige algemene opbrengsten		2				
<i>Brutokosten toegerekend aan de wegenstaak</i>		14.478		14.812		14.447
Toevoeging bestemmingsreserve		-				
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-986		-1.070		-200
<i>Verwachte belastingopbrengsten</i>		13.492		13.742		14.247
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		-		13		17
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaarverklaringen		286		320		339
<i>Brutobelastingopbrengsten</i>		13.778		14.076		14.603
Tarief wegenheffing						
Ingezetenen	35,18		37,61		38,47	
Ongebouwd	17,39		21,51		23,02	
Gebouwd	0,01125%		0,01156%		0,01241%	
Natuurterrein	0,78		0,99		1,03	

* Exclusief voorgaande jaren

16. Overige paragrafen

16.1 Belastingprofielen

Voorbeeldprofielen (bedragen x € 1)	Exclusief de wegentaak			Inclusief de wegentaak		
	Aanslag- bedrag	Aanslag- bedrag	Perce- tuele stijging	Aanslag- bedrag	Aanslag- bedrag	Perce- tuele stijging
	2014	2015		2014	2015	
Eenpersoonshuishouden	154	157	2,4%	191	196	2,4%
Meerpersoonshuishouden	268	273	2,0%	306	312	2,0%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2015 € 216.873)	374	383	2,4%	437	448	2,6%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2015 € 451.817)	488	502	2,8%	580	596	2,8%
Procesindustrie	93.130	94.946	1,8%	96.531	98.310	1,8%
Groothandel	1.629	1.676	2,8%	1.887	1.945	3,1%
Klein-bedrijf	436	448	2,7%	500	515	3,0%
Groot veeteeltbedrijf (40 ha.)	4.419	4.574	3,5%	5.386	5.607	4,1%
Klein veeteeltbedrijf (20 ha.)	2.207	2.283	3,4%	2.669	2.777	4,0%
Glastuinbouwbedrijf	357	366	2,6%	402	413	2,8%
Natuurgebied	49	51	4,1%	59	62	4,1%

16.2 Personeelslasten en formatie

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Formatie begroting 2014 (aantal)	Formatie begroting 2015 (aantal)	Personeels- lasten begroting 2014	Personeels- lasten begroting 2015
Bestuur	4,8	4,8	734	631
Directie	3,0	3,0	473	466
Staf	32,5	30,6	2.855	2.562
Bedrijfsvoering	296,9	290,4	22.398	21.893
Water	524,7	514,0	47.179	43.334
Frictiekosten en postactieve lasten voormalig bestuur en personeel			1.314	1.104
Opleidingenbudget			1.407	1.453
Totaal	861,9	842,8	76.360	71.443

De personeelskosten dalen met € 4,9 miljoen. Doordat de onderhandelingen over een nieuwe cao nog lopen zijn mogelijke effecten nog niet meegenomen. De daling wordt verklaard door de volgende factoren:

- Bij de vaststelling van het MJP 2015-2018 is voor de komende jaren een formatiereductie afgesproken. Dit betekent dat we als organisatie de omvang van ons personeelsbestand verkleinen. De eerste effecten van deze maatregel zien we terug bij de personeelslasten in deze begroting.
- De pensioenbijdragen zijn lager door nieuwe wetgeving rond pensioenfondsen. Met deze nieuwe wetgeving is nog geen rekening gehouden in de begroting 2014 en wel in 2015, waardoor de kosten lager zijn in 2015.
- In 2013 is een efficiencykorting op de organisatiekosten afgesproken. Deze maatregel loopt op naar 5% in 2018 ten opzichte van de organisatiekosten 2012. Dit betekent dat deze begroting op 2% moet zitten (€ 1,4 miljoen).
- We hebben arbeidsvoorwaarden versoepeld (bijvoorbeeld het stoppen van de bijdrage aan fitness).
- Het onderdeel IKB van de salariskosten is verlaagd in de begroting 2015 ten opzichte van de begroting 2014 door een toename van de aankoop van verlofuren. Dit betekent een verlaging van € 0,6 miljoen.

16.3 Recapitulatie programma-investeringen

Programma-investeringen		<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Waterveiligheid	Programma op orde brengen primaire keringen	Uitgaven	36,0	81,7	42,2
		Inkomsten	-32,8	-81,7	-40,9
		Netto	3,2	-	1,3
Voldoende water	Programma bestrijding wateroverlast	Uitgaven	12,9	7,9	7,2
		Inkomsten	-7,1	-7,9	-2,0
		Netto	5,8	-	5,2
	Programma verbetering	Uitgaven	12,1	14,0	12,0

Programma-investeringen		<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
	boezemkades	Inkomsten	-	-	-
		Netto	12,1	14,0	12,0
Schoon (zoet) water	Programma uitvoering KRW	Uitgaven	1,7	2,2	2,0
		Inkomsten	-0,1	-0,2	-0,1
		Netto	1,6	2,0	1,9
Totaal uitgaven programma-investeringen			62,7	105,8	63,4
Totaal inkomsten programma-investering			-40,0	-89,8	43,0
Totaal netto programma-investeringen			22,7	16,0	20,4

16.4 Recapitulatie beheerinvesteringen

Beheerinvesteringen		<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Waterveiligheid	Beheer van de waterkering	Uitgaven	2,3	1,1	0,7
		Inkomsten	-0,2	-	-
		Netto	2,1	1,1	0,7
	Crisisbeheersing	Uitgaven	0,1	-	-
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	0,1	-	-
Voldoende water	Integraal beheer van het watersysteem	Uitgaven	10,2	12,3	12,7
		Inkomsten	-0,7	-0,5	-
		Netto	9,5	11,8	12,7
Schoon (zoet) water	Beheer van lozingen	Uitgaven	16,4	20,6	20,8
		Inkomsten	-0,9	-3,2	-3,8
		Netto	15,5	17,4	17,0
Veilige (vaar) wegen	Wegenbeheer	Uitgaven	0,8	4,6	2,3
		Inkomsten	0,1	-1,5	-1,4
		Netto	0,9	3,1	0,9
	Vaarwegen	Uitgaven	-	-	-
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	-	-	-
Bestuur en Organisatie	Heffing en invordering	Uitgaven	-	-	0,2
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	-	-	0,2
	Bestuur en externe communicatie	Uitgaven	-	-	-
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	-	-	-
	Bedrijfsondersteuning	Uitgaven	2,3	4,0	4,1
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	2,3	4,0	4,1
Totaal uitgaven beheerinvesteringen			32,1	42,6	40,8
Totaal inkomsten beheerinvesteringen			-1,7	-5,2	-5,2
Totaal netto beheerinvesteringen			30,4	37,4	35,6

16.6 Schulden

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Stand per 1 januari 2015	Mutaties in 2015		Stand per 31 december 2015	Rente 2015
		Vermeer- deringen	Aflossingen		
Afgesloten leningen t/m 2013	326.507		41.615	284.892	
Afsluiten in 2014	124.000		8.267	115.733	
Afsluiten in 2015		90.000		90.000	
Kortlopende schulden (rekening courant NWB)	56.000		1.000	55.000	
Subtotaal leningen	506.507	90.000	50.882	545.625	18.051
Waarborgsommen	52			52	
Totaal schulden	506.559	90.000	50.882	545.677	18.051

In de begroting 2014 was de schuldenstand per 1 januari 2015 € 558 miljoen. In de begroting 2015 is dit € 51 miljoen lager. Het verschil wordt veroorzaakt doordat we meer subsidie hebben ontvangen van het Rijk (HWBP) dan in de begroting 2014 was begroot. Hierdoor hebben we minder geleend.

16.7 Afkortingen

AO/IC	Administratieve organisatie/ Interne controle
BAW	Bestuursakkoord water (2011)
BPP	Bruto Binnenlands Product
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CHI	College van hoofdingelanden
CBL	Cross border lease
EMU	Europese economische en monetaire unie
EW	Economische Waarde
D&H	Het college van dijkgraaf en hoogheemraden
FIDO	Financiering decentrale overheden
Fte	Full time equivalent (formatieplaats)
ha	Hectare
HDSR	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HVC	Huisvuilcentrale
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWBP-2	Hoogwaterbeschermingsprogramma 2
HWH	Het Waterschapshuis
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IRIS	Integraal Resultaatgericht Informatie Systeem
KRW	Kaderrichtlijn Water
LCMS	Landelijk crisismanagementsysteem
LRT4	Landelijke Rapportage Toetsing 4
LTO	Land- en tuinbouworganisatie
MJP	Meerjarenplan
MVO	Maatschappelijk verantwoorde overheid
NBW	Nationaal Bestuurakkoord Water (2003)
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
OSW	Onderhoud van stedelijk water
PI	Prestatie-indicator
PIB's	project informatiebladen
Rwzi	Rioolwaterzuiveringsinrichting
SDI	Slibdrooginstallatie
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
UvW	Unie van Waterschappen
V&H	Vergunning & Handhaving
VBK	Verbetering boezemkades
VBK-2	Verbetering boezemkader 2
Ve	Vervuilingseenheid
VGS	Verbeterd gescheiden stelsels
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
WBP4	Waterbeheersplan 2010-2015
WBP5	Waterbeheersplan 2016-2021 (Waterprogramma)
WE	Wooneenheid
Wet Hof	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
WOZ	Waardering onroerende zaken
WP	Waterplan
WTI	Wettelijk Toetsinstrumentarium